

Digitaliseret af | Digitised by

**DET KGL.
BIBLIOTEK**

Royal Danish Library

Forfatter(e) | Author(s):

Titel | Title:

Udgavebetegnelse | Edition Statement:

Udgivet år og sted | Publication time and place:

Fysiske størrelse | Physical extent:

Aanrud, Hans.

Storkarer : Fortællinger for Store og Smaa.

2. Opl.

Kristiania : H. Aschehoug, 1901

127 s.

DK

Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work is free of copyright. You can copy, change, distribute or present the work, even for commercial purposes, without asking for permission. Always remember to credit the author.

57-59.

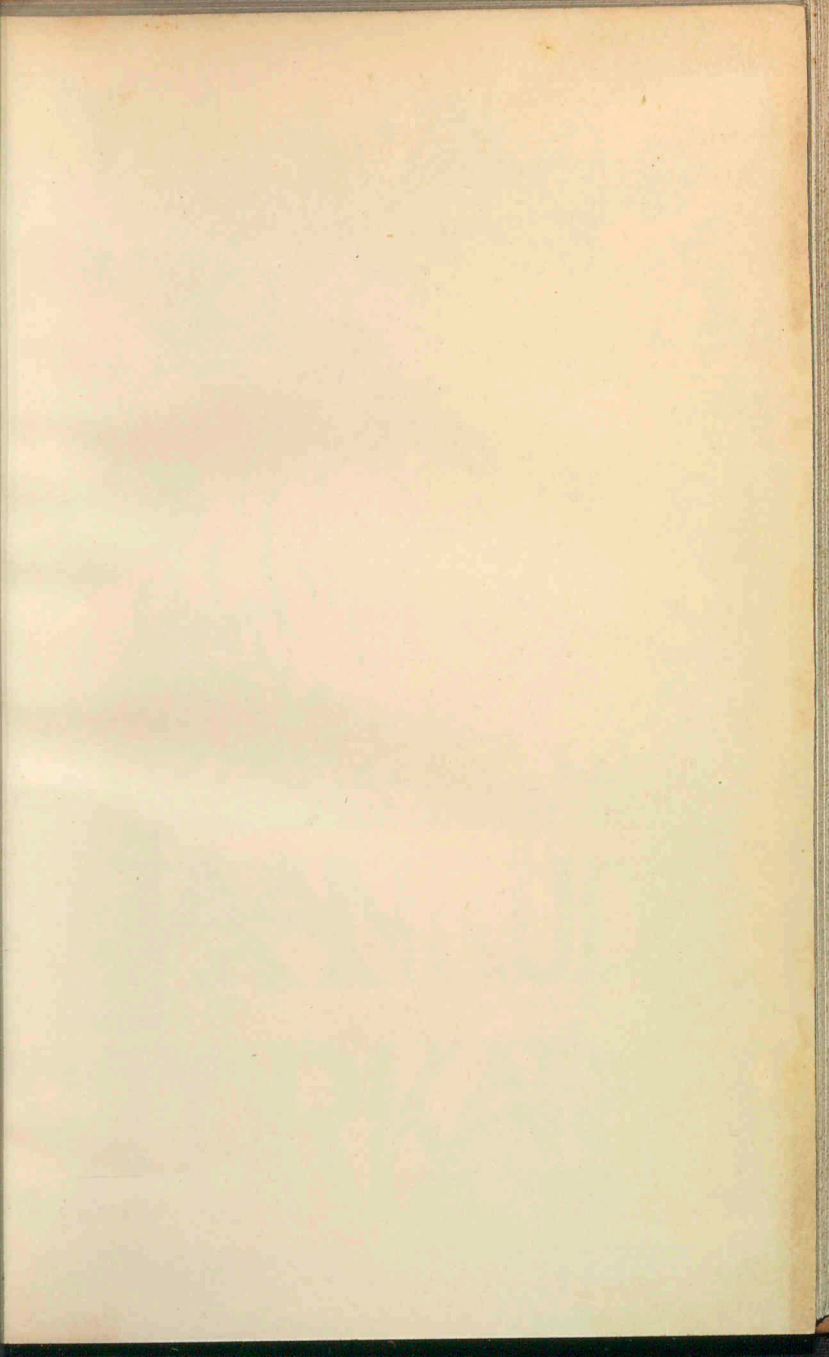
DET KONGELIGE BIBLIOTEK
DA 1.-2.S 57 8°

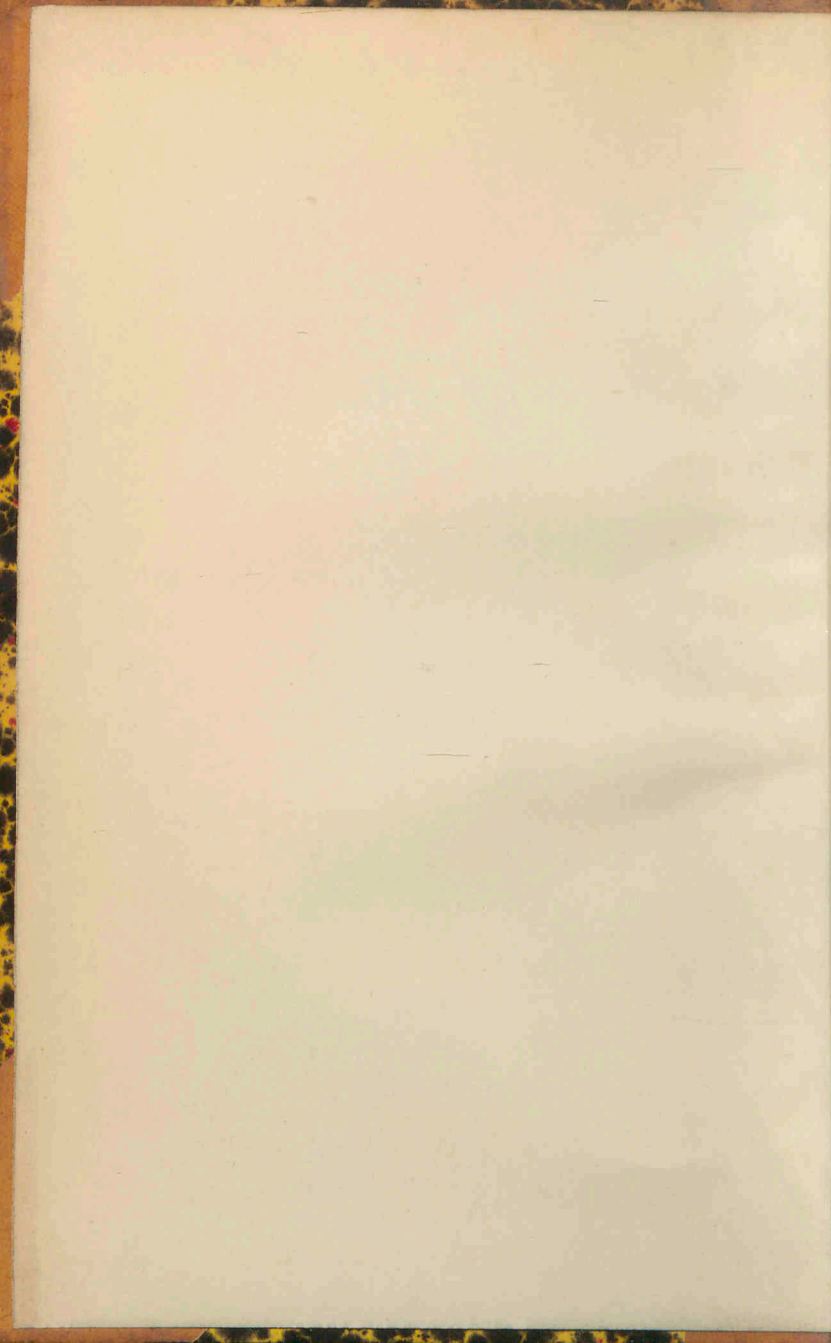

1 1 57 0 8 02083 9

+ Rex

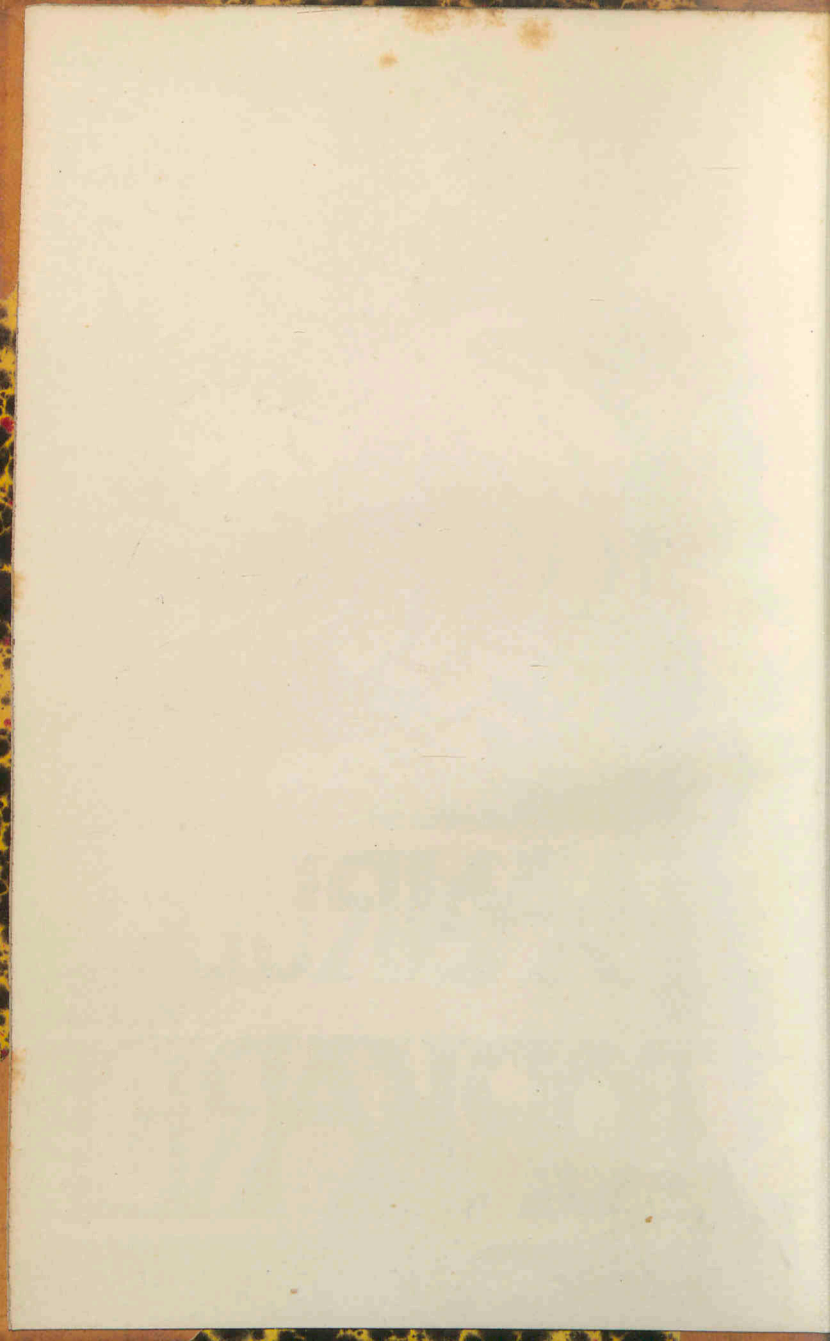

AANRUD STORKARER

H. ASCHENHOU & CO (W. NYGAARD)
KRISTIANIA

HANS AANRUD

STORKARE R

FORTÆLLINGER

FOR STORE OG SMAA

ANDET OPLAG

KRISTIANIA

FORLAGT AF H. ASCHEHOUG & CO. (W. NYGAARD)

1901

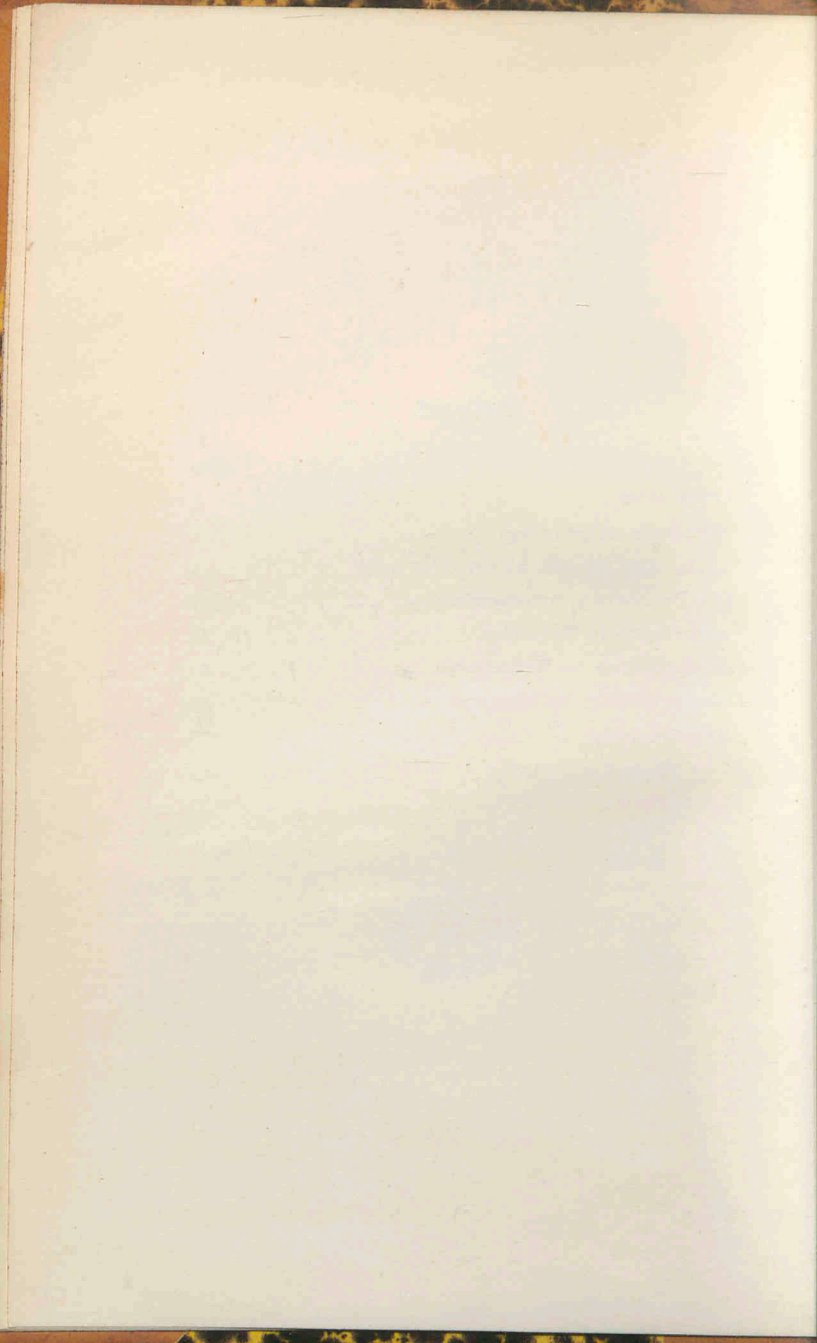
1902. Nr. 1176.

AKTIE-BOGTRYKKERIET

Indhold.

	Side
Lægdgutten	1
Den første arbejdsdag	12
Luen, som var paa skyen efter guld	24
Ole Pedersen tømmmermerker	37
Aleksander og Bukefalos	46
Skrepppekaren og Raggetassen	60
Simen snekker og blaareven	72
Kvinstøl-gutterne	86
Den første kjærlighed	101
Gjæte høne	121

Lægdguten.

Solen havde forlængst sendt sit første gyldne morgenstreif over grantoppene øverst paa dalens vestside og havde langsomt arbeidet sig nedover baglien, helt ned i dalbunden, og skulde netop begynde at krybe opover den østlige dalside, som hidtil havde ligget i skygge. Men i det samme den skulde titte frem mellem grantoppene der øverst oppe, var der intet mer, som stængte, og med én gang risled dens gule, varme lys i skjælvende bølger nedover hele dalsiden, smøg sig frem mellem det bittesmaa unge løv, kjælte for det fine spæde græs, som saavidt var begyndt at titte op, gled glitrende ovenpaa de fossende vaarbækker, som skummed nedover mod den lille grumsede elv nede i dalbunden, og fyldte hele dalen med sit lys. Med ett var hele vaar-

morgenens yrende, sprættende liv vaagnet, men de store velstelte gaarde laa endnu stille med lukkede dører og solens glitter i de gamle ruders, — kun hist og her steg en blaa røg fra peispiberne ret op i den klare luft.

En liden gut med vaagne, blaa øine stod og kikked gjennem den rødmalte grinden, som førte frem til den jævne, brede gaardsplads paa Opsal. Noget saa vakkert som den hvidmalte bygningen og den rare trappen med rækverket udenpaa havde han ret aldrig set. Og alle de andre lange rødmalte husene! Det var skinbarlig slig, som han havde tænkt sig kongsgaardene, han havde hørt om i eventyret. Det mangled bare en konge der borte paa trappen, saa var det akkurat slig! Han maatte uvilkaarlig se efter; men der var ingen.

Han var ikke egentlig nogen staskar den vesle gutten, som stod og kikked gjennem grinden. Paa hovedet havde han en hullet halmhat, som sad saa pas langt bag i nakken, at den lyse lange luggen kom godt til syne, der den hang næsten ned til de store blaa øine og en liden vigtig næse. Trøie havde han ikke, bare en rudet undertrøie, som var lappet paa armene, og buksen, som var bare lap i lap, rak ikke langt nedenfor knærne,

saa de saaes helt de store kvindfolkstøvlerne, han gik i, som krølled snuden op — de var nok lidt for store —, og hvis skafter gabte om de tynde legger, fordi remmene ikke havde strukket til mer end halvparten af hullerne. Paa armen bar han en bylt, knyttet ind i et mørkt rudetørklæde.

Det var den otte aar gamle Tor fra Stubveen, den øverste plads helt opunder skogen der over paa den anden side af dalen; — han skulde tiltræde sin tjeneste som lægdgut paa Opsal idag.

Det gav et ryk i ham, han syntes, noget rørte sig der borte paa gaarden. Han kikked. Nei, det var nok ingen ting. Alt var saa stille, montro de ikke var staat op endnu? Var det maade paa sligt, midt paa blanke dagen! Han kikked op mod solen, som nu var kommet helt over de øverste grantopper.

Nei, det var vist svært tidlig ligevel. Klokken havde nu ogsaa staat de sidste dage der borte i Stubveen. Han fik vente.

Han snudde sig, støtted albuen mod grinden og hovedet mod haanden, saa ud over dalen og opover paa den anden side, langt op.

Jo, der laa Stubveen —, han havde aldrig set den saa langt bortefra før. Neimen

om det var rare greierne at se paa heller, han havde ret ikke vidst, at den saa saa laak ud og laa saa urimelig høit oppe.

Ja, for resten maatte de nu ikke indbilde sig, at den var saa laak, som den saa ud herfra; de kunde ikke se svalen paa den anden side, og der var ogsaa kammersvinduet, det gjorde meget — han kikked igjen frem paa gaardspladsen —, Opsal saa nu heller ikke saa gildt ud der bortefra, som det var.

Aa jo, det blev da han, som kom til Opsal ligevel. Vesleane fik nok nøie sig med at komme til Hoel; — ja ikke for det, det var nok gildt paa Hoel ogsaa; men magen til Opsal var det nu ikke.

Han maatte rigtig hugse paa, hvordan det gik nu sidst paa vinteren, da han og Ane stod paa knæ ved glaset der borte i Stubveen og saa over dalen og saa sig ud, hvor de vilde hen og tjene, naar de blev store. Ane var straks færdig til at sige, at hun vilde til Opsal, men saa sa Tor, at det skulde han, for han var gut, og han var ældst, hun var bare en førkjunge; men Ane var paastaaelig, og saa blev de uvenner. Da fik Ane først juling af ham og han bagefter af mor sin —; ja, de kunde nu sige, hvad de vilde,

saa var det ikke frit for, at moren holdt lidt vel meget med Ane; for hun kunde nu være lei, hun ogsaa somme tider; — om han kanske var det oftere, saa var han da et aar ældre ogsaa.

Hans øine gled uvilkaarlig bortover mod Hoel, en anden stor gaard et stykke borte.

Tro Ane var kommet frem til Hoel nu? Kanske hun ogsaa stod og ventede; — det saa ikke ud, som de var staat op der heller.

Det var rigtig synd paa Ane, hun var ret saa stille og fattigslig, da de skiltes her nede ved grunden.

Aa, hun kunde ret være mageløs snill ogsaa, Ane. Naar han tænkte sig om, saa var hun vist meget, meget snillere end han ligevel. Jo, det var sikkert det, det var især kommet til syne i det sidste. Samme dag som han gav hende juling, var faren blit syg, det var endda lungebetændelse, han fik, og Ane graatret meget mer end Tor, baade mens faren var syg og da han døde, og da de kjørte ham til kirken og kasted jord paa ham.

Ja, vist syntes han, det var saa leit, som det kunde være, han ogsaa, men det blev ligesom med én gang saa meget at staa i, at det ikke blev rigtig tid til at graate. Først var

det nu den urimelig tykke doktoren, som de skulde have helt op i Stubsveen midt i værste vaarbløten, og saa sint som han var baade over veien og kjøredonskaben og hele fille-greien, saa var det nu et optog, som ikke egentlig var til at graate af da, — de kunde synes, hvad de vilde. Saa kom lighalmbrændingen — det var endda han, som fik tænde paa —, og saa kom det saa mange folk, baade snekker og andre gamle kjærringer, og saa blev det ligfærd med sender og saa meget godt, at han ret aldrig havde smagt magen oppi Stubsveen før, og saa var det hele fire hester, som kjørte afsted til kirken, og han fik sidde bagpaa den slæden, som kjørte lige efter kisten.

Naar han tænkte efter rigtig sandfærdig, saa havde han vist ikke graat mer end én gang, og det var — bagefter; det var endda nærmest, fordi moren graat saa svært, da hun kom hjem fra dette fjerdingsmødet, eller hvad de kaldte det for, hvor det var blit bestemt, at baade han og Ane skulde bort paa lægd —, ja, de skulde nu ikke komme og sige, at han kom paa lægd for resten, for Opsal'en havde taget ham for ingen ting og sagt, at en slig gut-unge vel kunde gjøre nytte for føden og klærne.

Men, Ane, hun graat hele tiden, hun stakkar. Hun graat ret saa saart idag tidlig ogsaa, da de drog afsted hjemmefra, at hun ikke engang kunde svelge kaffeen; men heller ikke da fik han en taare frem. Det var først, da han skiltes fra Vesleane her nede i grinden, som tager op til Hoel, og han tog den vesle bløde haanden hendes og sa: «Ja, nu faar du leve da, Vesleane» —, at det kom noget op i halsen paa ham, saa han maatte snu sig fort og gaa opover; det var jo ikke netop nødvendigt at syne det frem. Men ogsaa da hikstegraat Ane, han saa det saa tydelig paa ryggen hendes, da han snudde sig, netop som hun holdt paa saa inderlig liden og fattigslig at pusle gjennem grinden.

Ane skulde rigtig faa den lommekniven hans, som hun havde slig hug paa, naar han traf hende igjen; han selv fik ikke synderlig brug for den, han maatte nu se til at faa sig en tollekniv med det første ligevel.

Han blev staaende en stund, saa kikked han frem gjennem grinden igjen.

Jo, saa sandelig, der var kongen ude paa trappen, en stor, tyk mand i drivende hvide skjortearmer! Men han havde ingen krone

paa, bare en liden skyggelue, som sad langt bag paa nakken.

Tøv, det var naturligvis Opsal'en selv; se, hvor han strakte sig og havde det godt der i morgensolen.

Jo, nu fik han vel frem og melde sig.

Han aabned forsigtig grinden, smatt igjennem og lukked den bag ryggen; — han havde ligesom saa ondt for at vende ryggen til. Han blev staaende lidt, trak i bukserne og skjøv hatten endda længer bag i nakken. Saa satte han armene i to store buer ud fra siderne og gik fremover, langsomt og med lange voksne skridt, øinene hele tiden fæstet paa ham paa trappen.

Da han kom fremover, havde han ligesom vanskelig for at gaa bent paa, og det blev til det, at han tog en stor sving, saa han kom omtrent bent ned paa trappen. Han tog de par trin op, stansed, gjorde et stort kniks med hovedet, førte den ene haand op til sin hvide lugg og rakte den anden frem:

«Gudag!»

Opsal'en tog imod den lille brune haand, som ganske forsvandt i hans store næve, og saa lønsk ned paa ham.

«Gudag. Er det saa voksne karer ude og gaar saa tidlig?»

«Ja, det er det. — Det er lækkert veir nu.»

Opsal'en blev staaende og se paa ham. Tor saa bort, satte foden frem og søgte at indtage en voksen stilling:

«Du er Opsal'en selv, kan jeg tænke.»

«Ja, de siger saa. Men hvad er du for en kar?»

Tor saa meget forbauset ud:

«Ved du ikke det? Jeg skulde nu ligesom være din kar.»

«Min kar? Nu skal du gjerne se, det er den nye husbondskaren min borte fra Stubbsveen. Hvad heder du?»

«Ved du ikke det heller? Jeg heder Tor.»

«Rigtig ja. Du er sandelig kar, som er tidlig ude.»

«Jeg synes snarere, det er her, man er sent ude. Vi begyndte dagen før borti baglien.»

«Hm. Og nu kommer du ligesom flytendes med det samme nu da?»

«Det var meningen det, ja.»

«Var det ikke rart at gaa fra mor da?»

Det vilde komme noget op i halsen paa Tor igjen, men han bed tænderne sammen og svelged det fort.

«Aa, du ved — men en kan nu ikke holde i stakken hele sit liv, ligevel.»

Opsal'en smilte:

«Ja, du faar være velkommen da, og saa faar du gaa ind i kjøkkenet og faa dig lidt i livet; du er vel sulten, som alt har gaat saa langt.»

«Aa, men det er nu ligesom skam at begynde at æde ogsaa, før jeg har bestilt noget.»

«Ja, hvad har du nu egentlig tænkt at bestille her paa Opsal, da?»

«Det, som du sætter mig til.»

«Tror du, du kan alt det?»

«Eftersom jeg har hørt, skal du ikke være nogen urimelig kar; for resten» — han saa lønsk op og ned ad Opsal'en med sine aabne blaa øine —, «saa kan det hænde, jeg kanske kunde gjøre de ting, som du selv ikke var god for.»

«Hvad skulde det være da?»

Tor svarte raskt:

«Jage kalver gennem smaaskogen.»

Opsal'en maatte se paa sig selv, og saa smilte han ned til Tor:

«Du er vist en stor skøier, du.»

Tor saa ham smilende lige i øinene:

«Ja, bare jeg ikke træffer min overmand her paa Opsal.»

Opsal'en tog ham i haanden:

«Ja, nu faar du bli med ind da og se baade paa folkene og paa stellet, og dersom du er fornøiet, saa er det vel bedst, jeg udnævner dig til husbondskar med det samme.»

«Nu gjør du vist nar af mig igjen, du Opsal'en; men kanske jeg kunde greie det ogsaa, jeg.»

De gik ind haand i haand.

Saaledes holdt lægdgutten sit indtog paa Opsal.

Den første arbejdsdag.

Kristian reiste sig op paa albuerne, krøb op til hovedgjærdet og kikked ud af vinduet lige ved.

Det var endnu næsten mørkt i den rummelige husmandsstue. Udenfor var det i graalysningen, lige paa overgang til dag, kun enkelte af de største stjerner var synlige i den blaa, klare høstmorgen.

Tro hvor meget klokken var? Ja, for sent maatte han nu ikke komme, den skammen skulde de ikke faa paa ham, — og saa kunde det blive fradrag i daglønnen det. Fuld kar maatte have fuld dagløn! Det var for resten rart, han havde glemt at spørge, og Ola Nordlien havde heller ikke nævnt noget om daglønnen!

Han snudde sig, saa han blev siddende i

sengen, og saa bort til den anden seng lige ved det andet vindu, hvor moren laa.

«Mor! Mo-or!»

Moren snudde sig et par ganger, før hun vaagned, og saa slog hun øinene op.

«Ja. Hvad er det du vil, Kristian?»

«Du hørte ikke, om han sagde noget om, hvor pas stor dagløn han vilde give, han Ola Nordlien vel?»

«Og det vækker du mig for, stygge gutten!»

«Jeg tænkte nu ogsaa, det kanske var paa tide, du satte paa kaffeen. For den, som skal ud paa arbeide, trænger at morgne sig lidt.»

«Saa, læg dig nu til at sove igjen. Jeg skal nok passe tiden.»

Men Kristian sovned ikke igjen, og for den sags skyld, saa havde han ikke sovet stort hele natten heller. For igaar kveld, netop som han skulde til at lægge sig, rigtig stod med bukserne i næven, var det hændt noget.

Ola Nördlien var selv kommet ind, havde hilst godkveld og sagt:

«Nu har jeg fareet over hele Øverbygden og leiet folk til potetesoftagningen imorgen, og saa vilde jeg høre indom, om det kanske kunde være en kar at faa her ogsaa.»

«Nei, jeg har nok ingen kar jeg nu,» havde moren sagt; «han Per holder paa med fjøset paa Opsal, og jeg venter ham ikke hjem før til helgen.»

«Har du ikke? Jeg synes, det staar en voksen kar der borte ved sengen, jeg. Det var nu ham, jeg vilde høre efter.»

Da kan det nok være, at Kristian retted sig op.

«Du skal pløie op poteterne da?» fortsatte moren.

«Ja, og derfor har jeg leiet en hel magt af slige karer til at plukke, baade Kulsvegutterne og Sagbak-gutterne og han Jens Perhus.»

Moren smilte og saa bort paa Kristian:

«Ja, jeg ved ikke, hvad han Kristian mener, jeg, du faar snakke med ham selv.»

Da skjønte Kristian, at han fik lov.

Ola Nordlien vendte sig da til ham og sa saa alvorlig, som han snakked til en voksen kar:

«Ja, vilde du gjøre vel og komme og hjælpe os med potetesoptagningen imorgen da, Kristian?»

Kristian fik bukserne op og laaget knappet, saa godt det i en fart lod sig gjøre. Saa

satte han sig paa krakken, slog det ene knæ over det andre, spytted langt ud og sa:

«Ja, egentlig saa har jeg ikke gode stunder, men siden du nu er i bét for karer, saa véd du, jeg faar komme.»

Derfor var det, Kristian ikke sov igjen, — for komme for sent, det vilde han nu ikke, og saa var det meget andet at tænke paa ogsaa, baade hvordan han skulde ruste sig, og hvordan han skulde te sig.

Morgenen skred saa langsomt frem, han syntes aldrig, at klokken blev noget — kunde godt hælde, den var stanset ogsaa —; et par ganger maatte han prøve at kremte rigtig høit eller hoste for at se, om moren ikke skulde vaagne. Og da moren endelig stod op, saa vandt hun ikke længer end at faa fyldt vand paa kaffekjelen, før Kristian ogsaa stod fremme paa gulvet.

Det var meget, han maatte passe paa. Først kjendte han efter, om alle knapperne i buksen sad rigtig fast. Nei, der var en, som næsten hang og slang; den maatte fæstes; arbeidskar maatte have bukser, som taalte, at han tog i. Saa var det beltet, — ja nu maatte han stikke et hul længer indpaa, det var for rumt før, og skulde det gjælde rigtig

et kniptak, saa var det bedst, at det var trangt til gags ogsaa. Og nyskerfet maatte han have hængende løst udenpaa; det vilde ruve saa, naar han kom og senere, naar han trak trøien af og la det pent sammen ovenpaa den.

Længe før kaffeen var færdig, var Kristian klæd og rustet, lige til med høi i begsømskoene og topluen paa hovedet, og han gik ud og ind og saa ud, som han havde svært meget at bestille; og da kaffeen endelig var færdig, saa tog det ikke saa lang tid at faa den ned, endda han maatte æde mærgelig godt, hvis han skulde kvitte for kar, og snart stod moren og saa efter ham og bad ham være lydig og gjøre sit bedste, mens han med topluen helt ned til ørene med lange skridt og voksent sîg i knærne labbed nedover bakken til Nordlien.

Da han kom ned til Nordlien, var det ganske stilt ude paa gaarden, han saa intet andet, som rørte sig, end røgen, som steg langsomt ret op af piben, og hørte intet andet end den jævne tyggen af hestene i stalden, — de fik sit morgenfôr inde før en saa streng dag.

Men det varte nu ikke længe, før han hørte, at Ola Nordlien selv var paa benene

og fór rundt i huset og vækked, og da han kom ud og fik se Kristian, saa sa han:

«Det var min sæl noget til kar det, som er først paa pletten;» — og da satte Kristian den ene fod frem og sa:

«Ja, jeg synes, vi kunde trængt at ha begyndt alt, hvis vi skal faa udrettet noget til kvelds.»

Lidt efter lidt blev det folksomt ude paa gaarden. Gaardens egne folk var kommet op og kom ud, gjesped og strakte sig, og ovenfra Øverbygden kom den ene efter den andre, baade voksne og barn, husmænd og husmandskjærringer, og Ola Nordlien drev rundt og fandt grev og bøtter og leverte, og han Kraakaa-Per, tjenestgutten, slap ud gampene, saa de fik drikke.

Kristian var den mindste af dem alle sammen, og han holdt sig nu ogsaa saa pas frem, at de la merke til ham. Kraakaa-Per, som var saa fæl i kjæften, sa da ogsaa straks:

«Nei, hvad er dette for en potet, — jamen var'n ganske diger au.»

Kristian blev eitrende sint paa den flabben, men det gav sig, da Ola Nordlien straks sa:

«Det er husbondskaren min det. Du faar gjøre vel og ha lidt opsyn med han Kraakaa-Per og de andre, du Kristian!»

Kristian saa lidt uviss paa ham, og det dirred i mundvigene hans, for vel vidste han, at han var noget til kar, men en slig udmerkelse havde han nu ikke ventet ligevel.

«Er det dit alvor, Ola Nordlien?»

«Ja vist er det mit alvor.»

Nu var de samlet alle sammen, undtagen den sloen, han Jens Perhus, som de saa gaa og dra sig oppe i bakken. Kristian ropte paa ham, at nu fik han skynde sig, og saa sa han:

«Naa faar du sæle paa gampene da, Kraakaa-Per. Nu maa vi afsted,» og han tog sin bøtte paa armen, slængte grevet over nakken og gik med lange skridt i spidsen for alle de andre bortover til potetesaakeren i en lang række.

Der fordelte de sig langs hele potetefuren, en voksen til at grave og en gutunge til at plukke foran hver voksen, og Kristian stelte det slig, at han kom til at plukke foran Ola Nordlien selv og foran Kraakaa-Per afvekslende, for de grov ikke hele tiden, — Ola maatte pløie op en ny, naar den ene furen

Sloe: dovenkrop.

var høstet, og Kraakaa-Per skulde kjøre potetessækkene frem i gaarden.

Ola satte plogen i, furen vendte sig, saa de vakre hvide poteter trilled ud over den sorte fugtige jord, alle rygger bøied sig for at grave, og alle smaa hænder gik som trommestikker for at plukke; det vokste hurtig i de hvide sækker, som stod i række bag dem, og det var ikke frit for, at Kristian og enkelte af de andre kappedes om, hvem som kom høiest i sækken, og hvem som kunde tømme sin bøtte oftest, — det gik kvast med potetesoptagningen i Nordlien den dag.

Den første økt gik raskt, Kristian vidste ikke ordet af, før det var dugursmaal og de skulde frem og spise. Da de havde spist og sad ude paa gaarden og hvilte, gode og mætte, sa Ola Nordlien:

«Ja slig er det at ha en driftig husbonds-kar, jeg skjønner ikke rettere, end jeg blir nødt til at betale Kristian dobbelt dagløn, dersom du nu var god for at ta han Jens Perhus ogsaa; men det tviler jeg paa, for han Jens er seig.»

Kristian ventede lidt, men saa reiste han sig, spændte beltet ind i det nye hullet, spyttede i næverne og sa:

Økt: arbeidstiden mellem to maaltider.

«Ja, saa faar du komme da, Jens.»

De røg sammen, og ingen vandt straks; men til sidst røg Kristian paa knæ, og i det samme sprang beltet. Han reiste sig rød i ansigtet og holdt beltet frem.

«Ja, jeg tabte, men her ser du, Ola Nordlien, havde beltet været saa sterkt som jeg, saa havde jeg tat'n.»

Saa begyndte de at snakke om styrke, og Kraakaa-Per, som gjerne vilde være svært sterk, talte om, at han kunde løfte en tønde poteter lige op i kjærren.

«Ja, det kan jeg ogsaa — med kjæften,» sa Kristian ganske tørt og alvorlig, saa Ola Nordlien og alle de andre lo; men siden da var ikke Kraakaa-Per og Kristian rigtig gode venner.

Middagsøkten gik ikke fuldt saa fort, det var blit dygtig varmt, og solen stod ret ind i ryggen paa dem. Det kan nok være, at Kristian en gang imellem kikked op paa solen for at se, om det ikke led til maals snart, men han sa ingen ting, han plukkede lige fort, og han gjorde ogsaa opmerksom paa, at Jens Perhus stod paa knæ istedenfor at bøie ryg. Det var ingen gjerd paa sligt, hvis det skulde blive udrettet noget, Jens skulde

værsgod bøie den raatne ryggen sin. Men sidst paa i kveldsøkten var det ikke ganske frit for, at Kristian selv fik lidt jord paa knærne, naar ingen saa det, og han var blit betydelig sidere i bagen, end han var om morgenen. Men da var ogsaa Ola Nordlien straks færdig og bad ham gaa et erende frem i gaarden og bytte grev; han skjønte nok, at Kristian trængte til at faa hvile lidt.

Endelig var det blit kveld, solen var nede, hestene var sluppet bort i jordet, alle havde spist og stod ude paa gaarden, færdige til at gaa hver til sit, karene med piberne tændt og husmandskjærringerne allerede langt paa veien hjem, — de maatte hjem og melke koen til kvelds.

Kjærren med det sidste potetesslass stod ved kjeldergluggen, og Kraakaa-Per stod støttet til den.

Han saa sig hemmelig omkring, men lod, som det var rent i tanker, at han tog den ene potetessæk i mulen med den ene haand og løfted den ned paa marken. Lidt efter løfted han den paa samme maade op igjen og saa sig igjen hemmelig omkring. Jo, de havde lagt merke til det, og Ola Nordlien sa da ogsaa straks:

«Jo, du er nok sterk ligevel, du Per. Eller hvad synes du, Kristian?»

«Aa, det der var vel ikke saa farligt.»

Da blev Kraakaa-Per sint.

«Nei hør paa den guthvalpen!» Han tog igjen sækken og løfted den ned. «Du skal æde meget graut du, før du blir saa pas kar, at du kan faa den op i kjærren igjen.»

«Kanske jeg kunde gjøre det med det samme, jeg,» mente Kristian.

«Ja, kan du det, saa skal jeg hede laakeste karen i hele bygden!»

«Det tar jeg dig til vidne paa, Ola Nordlien, — laan mig en sæk!» Og før Kraakaa-Per fik sagt et ord, havde Kristian sat den tomme sæk op i kjærren og begyndte at plukke poteterne op i den. I utrolig kort tid var han færdig og slængte den tomme sæk efter op i kjærren.

«Nu er baade sækken og poteterne der, og nu er du den laakeste kar i hele bygden, du Kraakaa-Per.»

Kraakaa-Per spytted langt og fór ind gjennem gangdøren.

Ola Nordlien lo, saa taarerne trilled:

«Ja, har nogen fortjent dobbelt dagløn, saa er det du, Kristian. Vil du ha oppgjør

straks, eller kan jeg faa dig igjen imorgen ogsaa?»

«Du véd, jeg faar hjælpe dig, til du er færdig med poteterne.»

Da Kristian alene rusled opover bakkerne hjem, kjendte han, at han begyndte at blive saa underlig vek i knærne. Det var bedst, han satte sig lidt. Han havde bare et par minutter hjem, men han kunde altid hvile lidt ligevel, og saa satte han sig ved siden af veien.

Ret som det var, begyndte hovedet at duppe, først til den ene, saa til den anden side; før han vidste ordet af, havde han heldt sig bagover og sov sødelig ind.

Moren havde staat i vinduet og set paa. Lidt efter var hun hos ham:

«Du faar se at vaagne og komme hjem, Kristian. Det har nok letet paa dig idag lel.»

«Er det dig, mor? Hvor er jeg?» han gned øinene.

«Du har sovnet her ude, Kristian.»

«Har jeg sovnet? — Du mor — det — er kanske ikke værdt, du fortæller dette, saa han — flabben — han Kraakaa-Per faar høre det — skjønt nogen skam er det ikke, for jeg har nu tjent dobbelt dagløn ogsaa.»

Luen, som var paa skyen efter guld.

Per laa bag den store stenen oppe paa Storbakken og saa nedover. Han kunde se næsten ret ned paa gaarden, som laa lige under. Det var tidlig om morgenen, solen var saa vidt rendt og sken paa de blanke ruder, saa de glitred, og midt ind i gangdøren, som stod aaben som et svart gab.

Per havde skjøvet luen langt bagover den mørke luggen og laa og slængte benene næsten helt op i nakken. Han syntes nok, at Kristian gjerne kunde se til at faa næsen ud af skindfelden nu snart, før Vesle-Hans vaagned.

Nede paa gaarden gik hønsene og kagled og sparked, hanen stod paa laavebroen og gol og gol, svalerne fór gjennem solskinnet som staalblaa, metalglinsende striber, oppe paa laavetaget skvatred en skjære, og fra

piben steg en lyseblaa høi røg. Men det var ligesom saa stille alligevel, — der var ingen folk, de var nok alt ude paa jorden og slog.

Endelig kom Kristian ud i gangdøren. Han viskede den lyse lugg ud af øinene, gren mod solen, som skinte ham lige ind i ansigtet, skyggede med haanden for øinene og saa opover. Nei, han saa ingen ting; bare en blaa røg over kanten af Storbakken. Den kom fra husmandspiben. Ja, han syntes, han kunde se, at det lugtede kaffe af den.

«Ho, Per!» Intet svar? Nei, Per havde nok ikke faat morgenkaffeen endnu.

Han stak hænderne i lommen og skulde snu.

Da lød det: «Ho, Kristian!»

Han stansede: «Ho, Per!»

Per spratt op og gjorde kast nedover. «Ho, Kristian!» — «Ho, Per!» — «Ho, Kristian!» — «Ho, Per!»

Og Per spratt og stupte kraake og gjorde kast nedover, og alt i ett klang det udover i morgenluften: «Ho, Kristian!» «Ho, Per!»

— — Per var fra husmandspladsen, og Kristian var fra gaarden. De var gode venner og pleide at være sammen, saa lang dagen var, og det var saa rimeligt, for det var ingen paa

lang lei, som var slige karer og havde slige greier som de. De havde baade kvern og sag, som gik, naar det var vand nok i bækken, og da hedte Per kvernknarren og Kristian oversagmand; naar det var rigtig meget vand, saa havde de dam, som de slap, og da fløtte de tømmer; men da havde de andre navne, for da hedte Kristian tømmerfut Pedersen, og Per hedte overmerker Datt-i-foss, siden den gang han datt og blev siddende paa enden midt ude i bækken. Naar bækken var tør, saa drev de gaardsbrug; de havde baade gaard og sæter og bøling, baade storfæ og smaafæ og nauthund. Kjørene, det var runde stener, og den største, som var saa urimelig stor og blank, det var storoksen Dybendal; og sauene, det var grankongler, og en rar liden «runden rot», som tjenestgutten havde hugget til dem, det var nauthunden Bjønnebiter, og den havde været i kast med bjørnen mer end én gang. De havde ogsaa sprætbue, som de gik paa jagt med, og kastepiler, som gik saa urimelig høit, at den bedste en gang var gaat helt op paa skyen og var blit liggende der, — de fandt den først igjen i græsset længe bag-efter, da det havde regnet. Og da fortalte tjenestgutten dem, at den vist havde regnet

ned igjen, og at de skulde se vel efter, om det ikke var guld paa den; for der var guld oppe paa skyen. Men den var saa glat, at intet havde hængt ved, og da de tjærebredde den, fik de den ikke til at gaa saa høit mer.

Men i den sidste tiden havde Per og Kristian flyttet. Kvernen og sagen stod, og Bjørnebiter fik passe bølingen alene. Det havde været leit nok mangel gang, at Vesle-Hans støtt skulde henge med; for det var nu ikke noget for tømmerfut Pedersen og overmerker Datt-i-foss at have den gutungen at passe paa; men det havde ikke været noget at gjøre ved det, — han kom støtt, naar han vidste, hvor de holdt til. Men nu var de svært nøie med at holde skjult, hvor de var henne; de lurte sig væk og var borte hele halve dagen. De havde vist noget for sig, som det ikke var godt, at Vesle-Hans vidste om.

Det første, Per sa, da han kom ned i gangdøren, var da ogsaa: «Er han oppe?»

«Nei, han sov, da jeg gik ud. Har du i stand fempundingen?»

«Jeg skulde mene det!» Og Per trak frem et stort kohorn, som han havde boret fæng-hul paa. «Har du mad til den?»

«Aa ja, jeg tænker det,» og Kristian viste frem en stor pose med krud.

Sagen var nok, at de havde fundet en dunk minekrud oppe paa loftet, og det var det ikke værdt, at nogen vidste om, for krud var strengelig forbudt.

«Ja, saa er det bedst, vi kommer afsted.»

De lusked sagte over gaarden og saa sig alt i ett tilbage; saa om staburshjørnet og la paa sprang bortover bakken.

«Bi, Kristian! Jeg ser dig nok!»

Det var Vesle-Hans, som var kommet ud i gangdøren og havde set snerten af dem, i det samme de smatt om hjørnet.

Han havde bare faat bukserne og skoene paa, oventil var han i bare skjorten. Han havde havt hastverk, — for Vesle-Hans skjønte godt, at de lurte sig fra ham, og havde sat sig for at passe paa dem.

«Bi—i, hører du! Æh—æ bi—i!»

Han skreg, til han kom forbi staburs-hjørnet og saa, at Per og Kristian laa rolig i græsset og saa op i luften.

Han sa ingen ting, saa bare lidt tvilende paa dem og satte sig i græsset, han ogsaa. Han skulde nok passe paa dem!

Per og Kristian blinked til hverandre og

begyndte at slaa kjæmpe. Om lidt fik ogsaa Vesle-Hans være med. Saa legte de lidt med andre ting. Med én gang sa Kristian:

«Du Vesle-Hans, skal vi reise paa marked?»

«Ja—a!» Vesle-Hans blev straalende blid.

«Du begynder.»

«Nei, du skal slippe at narre mig! Du begynder!»

«Ja, gjerne det. Jeg havde en folunge!»

Vesle-Hans sa efter: «Jeg havde en folunge.»

«Min blev til hest.»

«Det blev min ogsaa.»

«Jeg tæmte min.»

«Jeg tæmte ogsaa min.»

«Saa reiste jeg til Grundset marked.»

«Saa reiste jeg til Grundset marked.»

«Der mødte jeg en mand, som havde en bjørn.»

«Der mødte jeg en mand, som ogsaa havde en bjørn.»

«Saa bytted jeg bort hesten min for bjørnen.»

«Saa bytted jeg ogsaa bort hesten min for bjørnen.»

«Saa mødte jeg dig.»

«Saa mødte jeg dig.»

«Saa tog min bjørn og aad op din bjørn, og saa havde du hverken hest eller bjørn.»

Vesle-Hans blev først lidt lang i ansigtet; men saa blev han sint:

«Du fuser, Kristian, du sa god dag først, og saa blir det min bjørn, som aad op din.»

«Nei, det var min, som aad op din.»

«Nei, min!» Vesle-Hans var paa graaten; «ja, saa lad os gjøre det om igjen, saa skal du se!»

«Nei, din bjørn er ædt op, den!»

«Æ—h æ—h, det var min... æ—h æ—h!»

«Nei min!»

«Æ—h, mor! han siger — æ—h æ—h — at hans bjørn aad op min, æ—h—æ!» Vesle-Hans sprang ind for at sige det til mor; han glemte, at han skulde passe paa dem.

Da han vel var inde i gangdøren, smatt Per og Kristian skyndsomt bortover bakken og blev borte.

. . . . Det var borti Svartdalen et godt stykke fra gaarden, at Per og Kristian havde indrettet sig i en kløft, hvor der stod et skogsnar af hassel foran, saa de ikke kunde sees, uden man kom ud paa pynten og saa ret ned til dem. Did havde de flyttet det

meste af sine sager; der havde de bygget peis, der drev de smie, og der brændte de baal; men det turde de ikke gjøre stort, for at røgen ikke skulde sees. Her følte de sig trygge, her havde de brændt krudkjærringer, og her havde de prøvd at skyde baade med kræmmerhus og lushat-stilker; men det gik ikke, for kræmmerhuset brændte bare, og lushat-stilkene sprak; saa det var ikke tale om at skyde op paa skyen med dem efter guld, — for det var egentlig det, de skulde. Men idag havde de fempundingen, idag skulde det blive alvor.

De maatte gjøre prøveskud først, før de skjød efter skyen. De tændte op baal, heldte krud i hornet og dytted det fuldt af græs. Saa la de fængkrud paa, tog en brand og satte borttil.

Det smaldt ikke videre; hornet spratt bare nogen alen bagover og græsdotten lidt fremover.

Ja pyt, der var ikke ladd sterkt nok, fempunderen maatte være fast, og saa maatte det kule i; jo, det var kanon, som nok skulde gaa; de kunde nu altid skyde tvers over dalen mindst.

Lushat = tyrhjelm, stormhat.

Saa ladde de igjen og la en stor sten indi og fæsted fempunderen mellem to stener. — Nei, de fik nok kanske flytte den? — Ja, det vilde nu være synd paa dem i baglien, om de skjød ned husene for dem; de fik rette den mod skogen.

Det gjorde de da, og brændte løs.

Jo, sandelig smaldt det ikke nu! Den gik, den! Saa ikke Per noget borti lien? Ja, for Kristian syntes saa skinbarlig, at der faldt en gran, i det samme skuddet gik?

Ja, om det var en hel gran, det kunde ikke Per sige, men han saa ialfald, at der datt en grantop.

Det var nok spørsmaal, om de havde bedre kanon paa kongens fæstning.

Aa nei, det var ikke at vente, det. Med denne kunde de da sikkert skyde lige op paa skyen.

Ja, det var sikkert, det. Men hvad skulde de skikke op? Det maatte være noget, som guldets kunde komme ind i.

End om de skjød op Pers toplue? Kanske den kom forgyldt ned igjen.

Ja, Kristian undredes nok paa, hvad de vilde sige hjemme, naar de kom hjem med

forgyltde luer og guldpenge i lommen. Da skulde de kjøbe krud da, en hel tønne!

«Ho—ho!» sa det bent over dem. Fem-punderen og krudposen kom ført til side, før de saa op.

Der laa Vesle-Hans:

«Aa forgylle lua mi ossaa da!»

Per og Kristian blev brø ærgerlige. De søgte at indbilde Vesle-Hans alt muligt. De bød ham den bedste sprætbuen, om han vilde gaa og ikke sige noget. Men Vesle-Hans havde hørt smelden, de skulde ikke bilde ham ind noget, — vilde de ikke forgylde luen hans, saa gik han bent hjem til mor og sa, at de havde krud, og da blev det en anden dans.

Ja, saa var det ikke anden raad end at gaa paa akkord med Vesle-Hans og gjøre ham blid. De viste ham alle sine herligheder, og han loved da, at han ikke skulde nævne det mindste om krudet; men saa skulde de forgylde luen hans først.

Ja, de kunde gjerne det ogsaa, og snart havde de glemt alt og var lige ivrige. Det var vist sikrest, de bandt en sten i luen, for ellers kom den ikke ned igjen, før det blev regnveir.

Jo, det var bedst. Hvordan skulde de gjøre?

Jo, de fik stikke enden af kanonen fast ned i jorden, putte stenen nedi, binde den fast til luen med et snøre og hænge luen ovenpaa.

Det blev vedtaget. Saa heldte de hornet næsten halvt af krud, ladde godt og gjorde sig i stand. Det var et høitideligt øieblik, og alle stod med aanden i halsen, da Kristian endelig tog en brand.

«Giv nu agt!» — Han satte branden til fænghullet.

Frrrr-s—paf—puf—pof!

Det lyste op om dem som en sterk lynild, de skvatt alle tre, saa de trilled.

De saa lidt blege ud, da de kom saa pas til sig selv, at de kunde se paa hverandre. De havde sat krudposen saa nær, at den var strøget med med det samme.

«Det var skud, det,» sa Kristian.

«Ja, det var skud, det,» sa Per.

«Saa du lua?»

«Jeg syntes, ligesom jeg skimted den, i det samme den fløi.»

«Er den paa skyen naa da?» spurte Vesle-Hans.

«Det er godt, er den ikke længer.»

«Kommer'n snart ned igjen da?»

«Aa, det blir vel en stund til.»

De blev alle tre staaende og se op i luften. Om lidt blev Vesle-Hans træt i nakken og saa ned. «Der er den!»

Luen hang oppe i hasselbusken.

Ja, saa sandelig maatte den ikke fløiet fort ned igjen ogsaa, siden de ikke saa, den kom!

Jo, Per syntes nok, han saa ligesom en stribe, i det samme Vesle-Hans sa det, — det var sikkert da, den kom.

De havde meget stræv med at faa den ned. Udenpaa den var det intet at se; de var meget spændt paa, hvad der kunde være indeni. Da de fik den ned, saa var det ikke andet end et stort brændt hul i pullen.

Det var besynderligt. Hvem skulde tænkt sig, at guldets der oppe var saa varmt; for det havde sikkert ligget en guldklump i, som havde brændt sig igjennem.

Kanske laa den indi hasselbusken!

De ledte længe. Aa nei, den kunde være faldt langt herfra, den. Ja, ja, imorgen fik de tage det lille blikspandet og sende op, for da skulde guldklumpen blive der, om den var aldrig saa varm.

— — Da de kom hjem den dagen, holdt de alle tre saa godt sammen, og Vesle-Hans var saa blid og snill og saa forsigtig med den luen sin, saa ingen skulde faa se den.

Han skulde vist ikke sladre!

Da moren satte frem mad til dem alle tre, saa sa Vesle-Hans, mens de sad og spiste: «Du mor, idag har ret han Per og han Kristian været saa lækre, at —!»

«Ja, det er bra, det; men saa maa du ogsaa være lækker.»

«Ja, jeg skal være saa lækker, saa —»

«Hvordan vil du være da?»

«Aa, jeg skal nu slet ikke fortælle, at han Per og han Kristian skjød luen min op paa skyen!»

Ole Pedersen tømmermerker.

Det sidste, jeg saa om aftenen, før jeg sovned — det var paa en af disse delige sætre lige ind under Rondane —, var en stige, som blev halet op paa hjellen under taget. Et øieblik før var Ole, gjætergutten, krøbet op did — i fuld habit med bonjourfrak paa, straahatten paa hovedet og begsømskoene med de store, blanke hæljern klaprende mod stogens trin. Han pusled lidt der oppe, klædde vist af sig det vigtigste. Det blev stille; saa snorked han, og snart sov vi alle sammen, budeien i den ene seng, jeg, som var paa fodtur, i den andre, og Ole paa hjellen.

Det første, jeg hørte om morgenen, var budeien, som ropte op paa hjellen:

«Ole, nu faar du vaagne, nu skal vi straks til at melke gjet.»

Ingen ting rørte sig paa hjellen, intet svarte, og budeien tog en sving bort i peisen, hvor kaffekjelen allerede stod og kogte og putred.

Saa tog hun til igjen:

«Ole, nu maa du op.»

Intet svar. Hun pusled endda lidt omkring; derpaa stilled hun sig lige under hjellen, og jeg saa, at hun smilte:

«Pedersen, nu er det tid at staa op.»

«Haa—?» svarte det oppe fra hjellen.

«Nu maa tømmermerker Pedersen staa op.»

Intet svarte; men i det samme kom den gamle straahatten seilende ned paa gulvet og blev liggende i den brede solstrime, som fra vinduet skjød paa skraa ind over gulvet. Et øieblik efter kom den ene begsømsko efter med et tungt dump i gulvet; lidt efter kom den andre. Saa kom stigen, blev sat forsigtig til rette mod gulvet, og endelig kom Ole baglængs med buksesælerne hængende ned bag, bonjourfrakken paa den ene arm og de sammenbundne strømper hængende over den andre. Han kom ned paa gulvet, gren mod solen og strakte sig eftertrykkelig. Derpaa

satte han sig paa peissnippen og begyndte at klæ sig paa. Han løste strømperne fra hverandre, trak den ene paa, spytted i næven og strakte strømpebaandet. Det begyndte at gaa langsommere og langsommere, mens han bandt det paa, og det gik svært sent, da han tog efter den anden strømpe. Da den var halvt paa, stansed det, og han gjorde et vældigt dupp til den ene side, som om han skulde falde ned af peissnippen; — det var jo ogsaa svært tidlig paa morgenen. Da med ett sperred han øinene vidt op, bed tænderne sammen, trak strømperne paa med et rykk og snørte baandet forsvarlig. Det gik i en fart at faa knappet buksesælerne og faa bonjourfrakken paa. Saa strakte han sig igjen og spaserte lige ned i begsømskoene, som stod og gabte paa gulvet; de gik paa af sig selv. Saa stod han lidt og saa paa straahatten, gik saa hen og slog døren op paa vid væg. Derpaa kom han en sving tilbage, stod endda lidt og saa paa den:

«Fillehatten!» — dermed gav han den et spark, saa den fløi ud af døren, gik selv efter og lukked efter sig.

*

*

*

Da jeg var staat op, fik jeg høre af bu-deien, hvorfor Ole hedte tømmermerker Pedersen; — ja hans far hedte Per, saa Pedersen havde sin rigtighed; men tømmermerker var han nu ikke ligevel. Men under tømmermerkningen i vaar havde en af merkerne hedt Pedersen; og merkere var de gildeste karer, Ole havde set. Han var med hele dagen, og ret som det var gik han hen og tog merkeren i næven:

«Gudag, jeg hører, vi har det samme navn.»

«Jasaa, heder du ogsaa Pedersen?»

«Ja, og derfor vilde jeg høre, om du ikke kunde anta mig til tømmermerker?»

«Nei, det kan jeg ikke, saalænge du har den hatten,» — det var i vaarbløten, dette, og Ole havde alt sat straahatten paa —; «du maa ha dalerslue for at bli tømmermerker; ja, og saa bonjourfrak.»

Det var nok siden den tid, Ole ikke var rigtig blid paa hatten sin; bonjourfrak havde han faat.

❖

❖

*

Jeg gik ud og fik fat paa Ole, som holdt paa at melke gjet. Jeg forsøgte at snakke

med ham om gjeterne; men han vilde ikke til og var meget faamælt. Jeg spurte ham, hvad han skulde blive; men det vilde han ikke ud med. Saa sa jeg:

«Det er gildt tømmer i det saufjøset.»

«Ja, toftstokken har vel været paa tolv ti med topstok paa ni otte.»

«Nei, saa stor har den vel ikke været lel!»

Ole saa paa mig, meget overlegent.

«Du er vist ikke tømmermerker, du?»

«Nei, det er jeg ikke.»

«Nei, jeg kan skjønne det.»

Dermed var det forbi med den prat.

Da Ole en stund efter drev gjeterne afsted ned igjennem den bratte bjerkeli, som skraaner ned til elven paa begge sider, lurte jeg mig efter ham.

Det var en deilig morgen med solsprætt ind over alle fjeld, graa ur opover, opover, saa langt en kunde se høit oppe i luften, og nedover friske, grønne bjerkelieer helt ned til de klare blinkende elver og bækker og smaa vand nede i dalbunden. Fra sæteren der borte steg en lang blaa røg op, og bortefer lien stod gjeterne paa to opefter de smaa bjerker og nipped løv. Paa en liden aabning inde i bjerkeskogen stod Ole og saa sig forsigtig

omkring, og lige inde i skogkanten laa jeg uden at blive set.

Da Ole havde staaet lidt, rev han hatten af og kasted den i marken. Derpaa gik han lige hen til en bjerk.

«Gudag. Er det handel her?»

Han svarte selv ligesom for en anden.

«Ja.»

«Har du dalersluer?»

«Ja her er magen til den, som tømmermerker Pedersen har.»

«Ja, jeg ser det; for jeg kjender nok tømmermerker Pedersen, jeg. Men jeg vil ikke gi mer end tre kroner for den.»

«Tre kroner for en dalerslue, det var rar regning, det.»

«Rar eller ikke, saa gir jeg ikke mer.»

«Ja, saa blir det ingen handel af.»

«Ja, du ved, jeg kunde gi, hvad du forlanger, jeg; men naar jeg tænker rigtig efter, saa har jeg nok ikke mer end tre kroner paa mig.»

«Kan du ikke komme igjen da!»

«Hm — jeg har nok ikke mer end tre kroner heller, naar jeg hugser efter. Kunde du ikke borge mig for den ene kronen saa længe?»

«Jeg pleier ikke borge.»

«Ja, men kunde du ikke sagtens skrive mig for en krone ligevel?»

«Aa, det kunde jeg vel. Hvem skal jeg skrive?»

«Du kan skrive tømmermerker O. Pedersen.»

Saa gjorde han, som om han tog imod luen og satte den paa. Derpaa tog han ned i inderlommen paa bonjourfrakken og tog frem en blyant og en notisebog. Han staved høit, idet han skrev:

«O. Pedersen, tømmermerker, modtaget følgende dimensioner.»

«Nu faar I sætte øksen godt paa, karer, og ikke fortære, end jeg roper. Fei af sneen der; vi maa se, hvad vi merker.» Saa gik han ligesom langs en tømmerlunne.

«Hm, dette skal altsaa være tolv, ja. Ja, saa begynder vi.»

Han begyndte, og for hver gang han ropte, tog han et skridt til siden og satte et merke i bogen.

«Tolv otte og en halv! Ditto! Ditto! Tolv ti! Pen stok! Tolv otte! Tolv ni! Tolv — æsj, det var en styg stok — den faar ned i tolv otte! Tolv ti. Tolv — aa saa kroget,

skal den være til baadbord, den? Tolv ni. Den er raadden; den tar vi ikke. Tolv tolv! Bravo! Endda en gang ditto, tolv otte en halv! Tolv ni! Tolv ti! Ditto! Ditto! Godt arbeidet, karer, nu skal vi ha en dram!»

Dermed rusled Ole tilbake til sæteren; for der var meget at gjøre, og han havde nok ikke lov til at være længe borte.

*

*

*

Da jeg skulde videre, tog jeg ogsaa afsked med Ole, og da gav jeg ham den krone, som jeg skjønte, han mangled paa dalersluen.

Han saa lidt forbauset paa mig og var færdig til at række haanden frem. Men saa tog han pludselig til hatten og tog den af; det saa først ud, som han vilde gjøre det rigtig høitidelig med hatten i haanden og nævetak.

Men saa slængte han hatten, greb langsomt og høitidelig ind i inderlommen paa bonjourfrakken og tog blyant og notisebog frem.

Han stod med den i haanden og skrev meget omhyggelig med en alvorlig mine. Endelig rev han bladet ud, putted bogen og blyanten i lommen og rakte mig bladet.

«Værsaagod!»

Jeg har sedlen endnu, og den ser
slig ud:

Jeg takker vennskabeligt

Arbødigst

O. Pedersen

Tømmermerker

Siden har jeg ikke set Ole; men jeg har hørt, at han har faat dalerslue; tømmermerker det er han nok ikke blit endnu; men det blir han nok med tiden.

Aleksander og Bukefalos.

Bleg og blaa, tynd og mager, stod den lille bygut ved skigarden og stirred paa sauene, som beited lige ved, færdig til at sætte over, om der skulde vise sig nogen fare. Han stod og tænkte paa, om det ikke med vederen der kunde gaa an at faa sat i verk sin store plan om Aleksander og Bukefalos.

Saa kom det en liden undersætsig bred en; brun og svart paa én gang; hænderne karslig ned i bukselommerne næsten til albuen; bukserne side med skindbetræk i enden, skridtene voksede med sig i knærne.

Bygutten kjendte uvilkaarlig efter, om han havde sin skalp, og flytted luen slig, at den ikke skulde syne.

Kan h ende det var en indianer —? En kunde vente noget af hvert paa landet. Nei — de gik ikke saa bent frem, naar de var paa krigsstien —, denne styrte lige paa.

Landsgutten stansed, spytted karslig ud af den ene mundvig og vogted sig for at vende bagen til. Det var leit med den bagen; for ingen andre gutter havde det slig, og det havde da ogsaa v eret et basketag med bedstemor, f r hun fik lov at sætte skindbetr kket paa. Men endda v erre var det, at igaar, da det var tordenveir, saa var det kommet lynild i den. Tjenestgutten paa Opsal havde skindbarlig set, at den slog ned — ja, han vidste jo selv ogsaa, at skindet trak lynild —, og bukserne havde v eret saa tunge siden. Og nu sad den der, til det gik hul paa, havde tjenestgutten sagt; men da strøg den ogsaa med slig fart, at han trilled.

«Er du den bykaren, som skal ligge paa Opsal og bli fed i sommer?»

«Ja.»

«Ja, det ser ud til, det trænges.»

Nei, det var nok ingen indianer, det var snarere en forklædt røver.

Landsgutten saa op og ned ad ham: Han saa slet ikke ud til at være rar karen; ham

maatte det ikke være nogen sag at jule. Men saa flonkende fin han var, ikke skindbetræk nogen steds.

«Gaar du med stasbuksen i yrken ogsaa?»

Hm, han var bestemt en forklæd røver, slige som de er i Italien. Datt skindbuksen af ham, saa stod han der nok i fuld rustning med guldbelte og pistoler. Bedst ikke at vise sig ræd, røverne likte modige karer.

«Jeg kunde have dobbelt saa fine bukser, om jeg vilde;» og med et kast paa hovedet vendte han sig ligegyldig og saa paa sauene igjen.

Landsgutten vendte sig ogsaa mod gjerdet, støttet albuen mod og la kinden i den flade haand.

«Ja, men om du har aldrig saa fin bukse, saa har du ikke set saa diger veder før, lel!»

«Ja, men jeg har set elefanten, og den er tre ganger, ja hundred ganger saa stor.»

«Men ikke saa sterk. Det er bare saa vidt, jeg holder ham der, naar jeg faar tag i hornene, — og saa er han sint.»

«Ja, men elefanten er saa sterk, at det skulde hundred, ja endda flere mand til for at holde ham. Han kunde tage og kaste dig saa langt, saa langt — som herfra og en mil.»

«Hm! Tror du kanske ikke, jeg er sterk?»

«Ikke saa sterk.»

Da spytted landsgutten i næverne, gik et skridt frem og tog spændtag:

«Skal jeg syne Vorherre skosaalerne dine?»

Dette hørtes truende ud. Bygutten hugsed med ett alle de farer, hans helter havde været udsat for, baade Robinson, Karl af Rise og Gustav Wasa. Da han drog paa landet, havde han nøie tænkt ud, hvordan han skulde klare sig baade for indianere og røvere; men han kunde ikke hugse et eneste kneb. Det pleide da ogsaa altid komme hjælp fra en eller anden, som laa i baghold! Han speided hurtig rundt for at se, om ikke i det mindste Neta, pigen, som var med for at passe paa ham, laa i baghold; men han saa bare vederen, som var blit opmerksom og stod der med de store krumme horn høit løftet og stirred paa dem. Landsgutten strakte armen ud for at tage ham i bringen. Da randt ham pludselig i hu noget, han havde hørt i skolen. Han satte de store forskræmte øine paa sin modstander og sa:

«Træl, vover du at lægge haand paa Cajus Marius!»

Landsgutten lod armen falde. Det kom saa uventet dette, han ikke forstod. Det gik vist ikke rigtig an at jule ham heller. Han tog et par skridt tilbage, og i det samme fik han et klask paa skindbagen, saa han laa der.

Det var vederen, som blanded sig i striden.

Da fik bygutten mod; dette var jo som i fortællingerne: hjælpen kom uventet. Nu skulde han sagtens vinde — ikke netop tage skalpen, men ialfald klype ham lidt. Vederen tog et par skridt tilbage, og han skulde til. Da fik han en dult midt i maven, saa han laa ved siden af sin faldne modstander.

De vidste ikke ordet af, før de begge stod paa den anden side af gjærdet.

Det første, landsgutten kjendte efter, var, om det var gaat hul paa skindbuksen.

Saa trued han med knyttet næve gennem gjærdet.

«Det skal du ikke have gjort for intet, din svinehund.»

Bygutten jepte lidt; men dette gav ham mod igjen. De var ligesom blit saa godt kjendte, saa gode kamerater med ett.

«Slog han dig ondt?»

«Aa nei, det skal mer til, før det gjør

ondt.» Han trued igjen: «Jeg skal vist tæmme dig, jeg!»

Da bygutten hørte ordet tæmme, dukked straks hans yndlingstanke op i ham:

Om de skulde være Filip og Aleksander og han der Bukefalos?

Ja, det vidste den andre ikke noget om; han kjendte ingen anden Filip end apostelen Filip og saa Filip Storsveen, som de kaldte «Filipensen», og Aleksander og Bukefalos havde han ikke hørt nævne engang.

Jo, det kunde den anden give ham besked om. Filip, han var konge af Makedonien; det var langt, langt herfra, lige saa langt paa den andre side af byen, og det var længe siden, vist over hundred aar, og Aleksander, han var kronprins der. Saa havde Filip en hest, som de kaldte Bukefalos, og han var det umuligt at faa tæmmet.

Det maatte vel være en Valdres-hest, det; for de er de værste.

«Nei, det var en araber.»

Ja, men det var nogenlunde samme slaget, ikke rettere, end han vidste.

Ja, det var det vist ogsaa, og han var saa spræk og gal, at han hopped over alle portene i hele byen og over alle havegjærderne og

aad moreller. Saa kaldte Filip sammen hele sit folk, baade tjeneren og kusken og generalerne og statsraaderne og brandkonstablerne og de rigtige konstabler, og sa, at de skulde faa saa meget elfenben, de kunde bære, om de kunde tømme Bukefalos.

«Var han ikke saa god kar, at han kunde tømme hesten sin selv?»

«Jo vist; men det gik ikke an det for ham, som var konge. Saa begyndte de; generalerne først; de trodde nu ligesom, de var bedst, de, som var generaler; men mange af dem kom ikke oppaa engang, før Bukefalos kasted dem af, saa det gjøv. Selv kusken, som kunde styre begge de andre hestene paa én gang, kom ikke lenger end i porten.

Saa kom Aleksander. Han tog tilfart og spratt op i salen med én gang, — nei, det var sandt, han havde ikke sal. Og saa bar det afsted. Men Aleksander sad paa, han, baade over portene og over hustagene, og borte blev han.»

«Blev han borte?»

«Ja, de sad og ventet vist over en time. Da kom han tilbage samme veien, og da var Bukefalos saa tam, at han la sig ned som en anden kamel.»

«Hm! Saa galen var nu ikke Veslebrunen paa Opsal, da de tæmmed ham i vaar. Men de maatte nu bruge stangmile til ham. Han brugte vel stangmile, han Aleksander ogsaa?»

Ja — det vidste den andre ikke noget om.

Jo, det havde han bestemt gjort. Og da var det ikke saa farligt. For stangmile maatte de til pers, hvor kipne de end var, — naar de ikke forstod at tage den paa tanden da. Men det knebet kunde vel ikke Bukefalos; for det var bare de udkjorte Hemærkingsmerrene det.

Det var ikke længe, før de var enige om at udføre dette. De anla straks titlerne. Byguttene skulde selv være Filip af Makedonien og landsguttene Aleksander, og nu var det bare konge og prins paa alle kanter. Neta fik de bruge til general, og Aleksander trodde nok, han skulde faa bedstemor til at være brandkonstabel. De rigtige konstablerne, det fik skigardstaurene være. Makedonien skulde strække sig akkurat fra gjærdet til fjøset, og laavebroen skulde være slottet; der skulde tronen reises. Aleksander maatte nøie lære, hvorledes han skulde opføre sig som prins, røre ved sceptret og bukke for tronen. Saa laged byguttene opraabet til Makedoniens folk,

og næste dag skulde Bukefalos tæmmes. Saa skiltes de med kongelige hilsener og drabelige titler.

Aleksander havde arbeide til langt paa kvelden med at faa fortalt bedstemor alt dette, og til slut fik han ogsaa et halvt løfte af hende om, at hun skulde være med som brandkonstabel, hvis det blev pent veir. Men alt hvad han undredes paa, hvordan de skulde være klæd, og hvordan de skulde se ud, saa fik han ikke bedstemor til at udtale sig om buksen. Han syntes imidlertid, det var saa selvsagt, at han maatte have nybuksen paa, naar han skulde være Aleksander, at han sov ind i den sikre tro, at hun var af samme mening. Men om morgenen, da han skulde klæes paa, kom bedstemor alligevel med skindbuksen.

Hugsed hun da ikke, at han skulde være Aleksander?

Jo, men bedstemor mente, denne var god nok. Han maatte spare søndagsbuksen.

Det gik ikke an; Aleksander havde ikke skindbukse.

Var han saa fæl til at slite klæder, saa maatte han nok have, han ogsaa, da han var liden.

Ja, men Filip af Makedonien var ogsaa liden; han havde ikke.

Det var anderledes med byfolk; de gik paa stas støtt, de.

Hun maatte da skjøne, det gik ikke an. Det var kommet lynild i den ogsaa. Hun kunde spørge gutten paa Opsal.

Han skulde ikke tro sligt; de narred ham bare.

Jo, hun skulde se; gik det hul paa, saa —

— Ja, saa var det bedre, at det var gamlebuksen; — og han maatte trække i den alligevel.

Det var mageløst saa sen bedstemor var, før hun blev færdig! Han fik tænkt ud og tænkt om igjen mange ganger, hvorledes han bedst skulde styre Bukefalos, og han havde for længe siden udspekuleret blaaknude, hvormed han skulde fæste tauget saa fast, at hornet før skulde gaa af, før den gik op.

Endelig var da bedstemor færdig, og de rusled nedover.

Ude paa gaarden mødte de Filip af Makedonien og hans general, som stod og ventede paa dem. Filip havde rød papirkrone paa hovedet, sverd ved siden og et afbrukket rive-

skaft i haanden. Det var Makedoniens scepter. Han rakte scepteret ud mod den ædle prins, at han skulde røre ved det til tegn paa sin konges naade; men Aleksander var saa blendet af stasen, at han glemte det. Oppe paa laavebroen var tronen reist. Det var en stol med en krakk paa.

Filip begyndte at uddele sine befalinger. Bedstemor fik ordre til at hente Bukefalos og binde ham ved gjærdet.

Saa besteg Filip af Makedonien sin trone. Han svinged sit scepter, skued ud over Makedoniens land og folk og holdt følgende tale:

«Mine generaler, statsraader, kusker, brandkonstabler og rigtige konstabler! Jeg, kong Filip den største af Makedonien, kundgjør herved, at jeg vil give min kongelige naade og 100 alen elfenben til den, som kan tæmme min vilde hest Bukefalos, som staar bundet i slotsgaarden.»

Neta og bedstemor trak sig tilbage op paa laavebroen; de havde ordre til det.

Saa skued han sig bebreidende omkring:

«Tør ingen? Er alle makedoniere slige stympere? Var jeg ikke konge, skulde jeg gjøre det selv.»

Da traadte Aleksander frem. Han bukked

ærbødig for tronen. Filip rakte sit scepter ud, og han rørte ved det.

«Det er ret, min prins, nu kan jeg se, at der endnu er mænd i Makedonien.»

Aleksander gjorde helt om og nærmed sig Bukefalos, som stod og slet i tauget. Han blev rund i albuerne og fik ordentligt slæng i armene. Saa stor havde han aldrig kjendt sig før. Han kunde ikke lade være at skotte tilbage paa Filip og Makedoniens folk, og munden var mer bred og leende, end det strengt taget passede for en prins. Nu skulde han da engang faa syne frem, at han var god kar.

Han bed tænderne sammen og tog sats saa kraftig og dyb, at bukserne næsten hang nedpaa bag. Det glap.

Ja, det var det, han tænkte; de var for tunge med den lynilden i.

Han gjorde om igjen. Jo, han klarte dem lel.

Der sad han. Vederen gjorde et sprætt; men da den ikke kom løs, trykked den sig ind til gjærdet, saa Aleksander fik god anledning til at løse tauget. Han løste det og skotted i det samme bort til makedonierne.

Men da med ett spratt Bukefalos ende til

veirs og løb et par ganger rundt om sig selv. Aleksander skvatt, saa han slap tauget, og hugg sig med begge hænder fast i ulden.

Filip sprang op paa tronen, svang sceptret og ropte:

«Søg dig et større rige, Aleksander, Makedonien er for lidet for dig!»

Saa satte Bukefalos afsted paa langsprang, fortere og fortere; snart var den helt borte mellem fjøset og stalden. Aleksander hang fast, og det sidste, de saa, var en bred skindbukse, som slang frem og tilbage mellem halsen og lenden paa Bukefalos, idet den forsvandt ud over Makedoniens grænser.

Efter en kort stund kom den igjen til syne paa den anden side af hovedbygningen, gjorde saa en tur i rasende fart rundt staburet. Aleksander hang fremdeles paa, og da den ikke kunde blive kvit ham, satte den igjen kursen ind over Makedoniens grænser og lige paa slottet. Den vilde søge til folk og tyed ind til bedstemor.

Da misted Filip rent besindelsen. Han reiste sig paa tronen og slynged sit scepter mod den.

Bukefalos blev ræd, gjorde et kast, tørned lige mod Makedoniens trone, saa den

ramled, blev endda mer ræd og satte i et vældigt hop lige udfor broen.

— — Da Bukefalos galoperte videre, var den alene.

Neta tog sig af den faldne kong Filip, som blødte næseblod og graat, og bedstemor skyndte sig ned for at se efter Aleksander.

Da reiste han sig med kongelig harme, viste med den ene haand frem en flenge i buksen og hytted med den andre mod bedstemor:

«Det var det, jeg sa dig, jeg, bedstemor, at det gik ikke an at være Aleksander, naar en havde skindbukse med lynild i.»

Skreppেকaren og Raggetassen.

Mens budeien holdt paa og løste bølningen paa nordre Kvinstølen, lurte Kristian sig en liden sving ind i sæterglaset og snappede den buklede messingkammen.

Derpaa slap han smaakreaturene ud og drev dem raskt bortover haugen.

Han gik ikke med hænderne i bukselommen idag, som han pleide, han kjendte ikke den varme morgensol og saa ikke hen over de blaanende fjeld; det var ikke frit for, at han var lidt vek og dirrende i knærne, og han brydde sig slet ikke om de kjælneste af gjeterne, som altid holdt sig bagerst, snudde paa hovedet og mekred mod ham. Det eneste, han brydde sig om, var den store bukken, Skreppекaren, som han hedte, siden han ifjor

Sæterglaset: sætervinduet.

vaar aabned Kristians madskreppe og aad baade brødet og spekeflesket.

For idag gjaldt det. Igaar var de kommet op paa søndre Kvinstølen ogsaa, og nu skulde det afgjøres, hvem som skulde være overgjæter i sommer af ham og Per Nordberget, og overgjæter skulde den være, som havde sterkeste bukken.

Ifjor havde Kristian tabt, da havde Raggetassen vundet paa Skreppékaren. Det var noget, som Kristian havde maattet finde sig i, og det havde endda ikke været saa harmeligt, saalænge de laa paa sæteren, for det førte ikke andre ulemper med end skammen ved at have laakeste bukken — og da indrømmed ogsaa Per, at det næst Raggetassen ikke fandtes bedre buk end Skreppékaren — og saa den, at overgjæteren altid kunde vælge pladsen, hvor de skulde skille flokkene ad, naar de havde gjæt isammen. Men det var harmeligt nu i vinter; da traf Per og Kristian hverandre kun paa skolen, og da var Per svært flabbet til at snakke om det og laste Skreppékaren, saa alle hørte paa, for en ganske tarvelig buk. Og endda var det ikke sikkert, det var gaat saa ganske rigtigt til, da de stangedes ifjor; Per havde nu havt

et kvart tobak til Raggetassen, som han havde givet den i middagshvilen, men endda havde den vist ikke vundet, hvis han ikke havde faat Skreppekarens framfod mellem hornene og næsten vrid den af led.

Kristian skjov den nye halmhatten bag i nakken og skotted bagover mod sæteren. Jo, nu var han saa vidt ude af syne.

Han lokked:

«Kille, kille Skreppekaren!»

Skreppekaren la hovedet paa skakke bagover og mekred. Derpaa snudde den og kom sagte ruslende, med de lange horn ret op i luften, bortover til Kristian.

Kristian tog spændtag, rakte begge hænderne frem og tog i hornspidserne:

«Lad mig faa kjende paa dig.»

Skreppekaren, som var vant til den leg, tog ogsaa spændtag og skjov paa. Om lidt satte den Kristian mod en bjerkelegg, saa det knaged.

«Ja, veik er du ikke, men du skal nu ikke indbilde dig, at jeg tog i, det jeg kunde, nu.»

Kristian la sig paa knæ og tog messingkammen frem. Bukken strøg sig ind til ham.

«Nu skal du pudses til mønstringen.»

Han kjemmed baade skjegget og dusken

i panden og langs siderne. Det blaa ragget faldt saa silkeblødt og fint, at Kristian aldrig havde set magen. Det var finere greier end det lange sorte ragget paa Tassen, det.

Da han var færdig, saa Kristian endnu en gang nøie paa bukken, og saa rusled de to side om side efter flokken, som var kommet langt foran.

Snart var de oppe paa høiden og saa nedover skraaningen til Stormyren.

Ja, hvis de lokked i rimelig tid paa søndre Kvinstølen, saa kunde ikke Per være langt unda nu.

Kristian satte i at huje, saa det ljomed nedover bjerkelien.

Det svarte straks langt nede. Jo, der var Per.

Kristian tog Skreppekaren i nakken og gik foran flokken nedover. Alt i ett hujed han, og alt i ett svarte det endda høiere; han kunde høre, at Per kom raskt opover ogsaa. Der saa han, det hvidned i noget nede mellem bjerkene. Tro Per havde ny halmhat ogsaa? Han trodde nu, han skulde været alene om det ialfald.

Snart var de kommet hverandre saa nær, at de kunde høre:

«Hei, gut, her kommer overgjæteren.»

«Hei her og! Her kommer den, som er over overgjæteren!»

«Hvad har du at by paa?»

«Blaa buk med høie horn, spræk gut med ny hat! Og hvad har du?»

«Svart buk med høiere horn, sprækere gut med finere hat!»

«Naar skal kampen staa?»

«Naar solen staar mellem Djupskaret og Kvinhornsnuten.»

«Da skal du træffe baade bukken og guten.»

«Hvor skal slaget staa?»

«Paa sletten mellem Stormyr'n og Blaa-kjervat'n.»

«Der skal du træffe baade bukken og hatten.»

De gik nærmere. Da de var paa nogen skridts afstand, ropte Per:

«Nu skal kjæmperne hilses.»

«Det var det, jeg har tænkt ogsaa.»

De leide bukkene frem mod hverandre og slap dem. De snuste lidt til hverandre, la hovederne paa skakke og begyndte at yppe saa smaat, idet de reiste manken. De var færdige til at ryke sammen.

Da tog Per og Kristian raskt hver sin igjen — de skulde ikke faa lov før i eftermiddag — og førte hver sin tilbake til flokken. Da de leide dem bort, skotted de begge tilbake; det var ikke frit for, at de begge syntes, den andres var blit ganske urimelig stor siden ifjor.

Da de havde ført bukkene tilbake, traf de sammen igjen for at aftale nærmere. De var ikke sikre længer nogen af dem, og derfor skrøt de ganske drabelig og fortalte hverandre, hvordan de skulde plukke af det fineste græs paa sæterløkken og give bukkene i middagshvilen, og da Per til slut synte frem et kvart tobak, som han havde, kunde Kristian gjøre det samme, og endda var hans fra det ytterste af rullen, mens Pers bare var indlæg. Siden blev det en disput om hattene; det var jo ogsaa noget at have sikret sig den gildeste hatten, om man fik den laakeste bukken. Og saa skiltes de for at drage hjem til middagshvil.

Kristian havde ikke tid til at spise stort i den middagshvil; han maatte straks ud igjen og ud paa sæterløkken for at plukke græs til Skreppekaren. Da han havde baade hatten

Laak: daarlig.

og fanget fuldt af det fineste og rareste, han kunde finde, gik han op paa sætervangen og la det i en haug lige ved kvegrinden. Derpaa gik han ind i kveen og forstyrred Skreppekaren, som laa ganske rolig og ørted, ved at trække ham ud.

Han ledte den bort til græsset, men den bare snuste paa det, saa paa Kristian og strøg sig ind til ham. Da den det havde gjort, la den sig ganske rolig ned og ørted videre.

Ja, ja, den spiste nok, naar det led om lidt. Kristian la sig ogsaa ned i solstegen ved gjærdet, strakte sig og la hatten over ansigtet.

Den blankeste sommersol strømmed ned over den grønne sætervang. Det var saa stille, at røskatten tittede ud af muren og linerlen uforstyrret besøgte sit rede i gjetehuset, hvor alt smaafæet laa og sov eller døsed og ørted. Snart sov ogsaa Kristian med alle de andre, under den høie blaa himmel, hvor der ikke fandtes en sky, og hvor ikke et vindpust rørte sig.

Slig var det længe.

Kristian fór pludselig op paa albuerne.

Kve eller *kvi*: indhegnet plads for kreaturene —
Ørte: jorte, tygge drøv.

Han havde drømt noget ubehageligt, men han kunde ikke huske, hvad det var, og heller ikke sansed han straks, hvor han var. Han gned øinene. Jo, nu husked han. Han var jo paa sæteren og havde lagt sig til at sove ude.

Han famled omkring sig.

Hvor tro han havde gjort af hatten?

Saa husked han paa bukken og saa bort til den. Da kan det nok være, han fik øinene op. Der stod Skreppekaren ved gjærdet og napped i noget hvidt.

Det var hatten! Bare lidt af bremmen igjen! Resten havde den spist, og der laa alt det fine græsset urørt!

Han blev flyende sint, greb en staur for at dænge bukken. Men han sansed sig og lod den falde:

«Nei, det havde jeg ikke villet for otte skilling — —. Men det kan være det samme, — gjør du mig til overgjæter idag, skal den være dig vel undt. Der har du et kvart tobak til eftermad.»

Jo, den spiste Skreppekaren.

*

*

*

Om eftermiddagen mødtes Per og Kristian paa det aftalte sted med hver sin buk.

Det blev ikke saa høitideligt som om formiddagen; for Kristian, som bare mødte i toplue, maatte straks gjøre rede for, hvordan det var gaat med hatten, og da blev Per saa overlegen, for nu blev han da overkar i den retning ialfald. Og han kunde ogsaa fortælle, at Raggetassen havde ædt græs hele middagshvilen; Kristian blev ganske spak.

Det var paa en liden grøn slette, kampen skulde staa, midt mellem en bjerkehaug og kanten af Stormyren. Ud mod myren var den afgrænset med en smal, dyb rende, hvor der saa vidt sived vand.

De ledte bukkene frem og slap dem nogen skridt fra hverandre. Skreppekaren reiste straks manken, Raggetassen blev staaende lad og se sig om. Skreppekaren gik frem og snuste paa den. Raggetassen snuste igjen, men saa ganske blid ud.

Kristian og Per stod paa hver sin side af sletten med aanden i halsen.

Skreppekaren egled lidt, men den andre tog det gemytlig, og saa voved den sig til, la hovedet paa skakke og skulde give den et risp i siden med sit spidse horn. Men Raggetassen var paa sin post. Kasted raskt hovedet til siden, saa hornene stødte sammen

med et smeld. Nu reiste ogsaa den andre manken og blev stri i øinene. Saaledes tumled de rundt lidt. Endelig reiste Skreppækaren sig paa bagbenene, Raggetassen tog spændtag imod, og de braged sammen, som om hornene skulde gaa tvers over.

Dermed var kampen begyndt. Den blev baade haard og lang. I begyndelsen brugte Raggetassen en list; den lod den andre reise sig paa bagbenene og tog bare mod stødet, det tog mindre paa kræfterne, og den havde ondt for at reise sig, fordi den havde saa meget ragg. Men det skjønnte snart den andre, og saa egled den bare, til Raggetassen ogsaa maatte op. Raggetassen var tung, og det tog svær klem for den, saa Skreppækaren risted hornene, hver gang den havde faat et stød. Men den gav sig ikke for det. Endelig gjorde Raggetassen et raskt nap og fik dens venstre framfod mellem hornene; det saa stygt ud.

Kristian styrted frem.

«Det er ulovligt!»

Men Per styrted ogsaa frem:

«Vil du lade være!»

De holdt paa at ryke sammen, men i det samme slap foden løs, og de gik tilbage til sine pladser.

Kampen havde nu varet en god halv time, og Raggetassen begyndte at pæse sterkt; den vilde gjerne stanse og hvile lidt mellem hvert stød. Men det fik den ikke tid til. Endelig kom afgjørelsen. Efter et sterkt stød trodde den, den skulde faa hvile, men Skreppেকaren rendte voldsomt paa. De var kommet lige til den dybe rende ved myrkanten, og bums — laa Raggetassen der nede, saa ragget stod om den.

Kristian hiksted af fryd.

«Vær rolig,» ropte Per, «det var fusk!»

Raggetassen kom kravlende op igjen, saa vandet og myrjorden silte af den.

Skreppекaren vilde straks gaa paa igjen. Den verged for sig, men gik nu unda, halvt paa siden. Da Skreppекaren gjorde et anfald for alvor, løb den unda.

«Hurra!» ropte Kristian og hopped høit i veiret. «Her ser du overgjæteren, gutten med bukken og hatten.»

Han greb til hovedet for at svinge hatten, men fik bare fat i topluen. Han blev ganske flad med det samme.

Per var ogsaa kommet frem:

«Ja, overgjæter er du, men her er gutten med hatten!»

Nei, dette syntes Kristian gik for vidt:

«Den fillehatten! Du maa ikke indbilde dig, at Skreppekaren vilde æde den engang!»

«Tror du, han vil æde topluen din, kanske?»

Simen snekker og blaareven.

Ja saa sandelig havde han ikke været der igjen! Stukket trynet lige op i fjøsluggen! Nei, dette var for harmeligt!

Jon Stubsveen kom frem bag fjøset og gik bent bort til far sin, som stod helgeklæd borte i gangdøren, strakte hænderne i veiret og gjesped. Det var tidlig morgen andendag jul, tindrende blankt og koldt.

Jon trak topluen paa skakke nedover det øre, som vendte mod nordensnoen, satte votten i siden og den ene fod frem.

«Sandelig, har han ikke vær't der igjen, far.»

Han skalv baade i mundvigene og i knærne.

«Er det ikke harmeligt, at reven skal lægge sig ind paa husene hver eneste nat, og

en ikke skal ha saa pas greier, at en kan gi den en skot salt i rumpen en gang!»

Denne reven havde Jon gaat og tænkt paa baade nat og dag i lang tid og spekuleret paa, hvorledes han skulde faa tag i. Stubsveen laa saa pas afsides, at reven voved sig lige frem til husene i de klare nætter. Da de slagted grisen i høst, havde de nemlig kastet noget af indmaden paa gjødselhaugen udenfor fjøsgluggen, og der var reven ofte fremme og grov og gnog. Hver eneste morgen var Jon afsted og saa efter, om den havde været der, og for hver dag blev dette harmeligere. Han havde sat op en af sine hare-snarer der; men den havde reven naturligvis gaat udenom. Nei, han skulde havt bøsse! Men han vidste ikke mer end én, som havde, og det var Simen snekker. Han fik prøve, om han fik lov.

«Var det ikke bedst, jeg gik til han Simen snekker og fik laane børsen, for da skulde han jamen til.»

«Aa, du er en jafs! Kan du tænke, det gaar an at skyde med den dundrebørsen, som endda bare er flintebøsse.»

«Aa, han Simen har nu skudt blaarev med den da, og den var endda saa vår og saa vak,

at den la sig ned, da skuddet gik; han har selv fortalt det.»

«Ja, da er det vist sandt ogsaa.»

«Jomen er det sandt, jo; han fik endda femti daler for skindet.»

«Det er rart, han ikke er rigere, end han er, da.»

«Kan jeg ikke faa lov da, far! End om det er blaarev ogsaa! Og om det bare er rødrev, saa tænker jeg, det lønner skuddet alligevel; det er sju mark skindet.»

«Aa, det er svare gnag paa dig, ogsaa! Kan du tænke, jeg tør lade dig skyde med den dundrebørsen, da!»

«Jeg skulde nok ta den. Jeg skulde skyde den, saa den trilled.»

Per Stubsveen saa ned paa gutten og klødde sig bag øret. Han kom til at tænke paa den fine, vare reven, som gik og lusked og trak den lange buskete hale efter sig paa sneen. Hm, det maatte nu voksent folk til sligt; — han fik blive med bagom fjøset og se paa.

De gik; Jon foran og pegte.

«Ser du, far, den har sat snuden lige op i gluggen.»

«Ja, se paa den skjelmen da! Det har vist været en diger kult, ogsaa.»

«Diger ja? Sikkert som en skikkelig sau! Se, hvor den har labbet.»

«Ja, og gnaget! Slig en skjelm!» Per hytted næven bortover akeren, hvor sporene tabte sig. Nu var han helt optaget af reven.

Jon blev modigere.

«Ja, saa faar jeg lov da, far!»

Ja, naar det ikke var fred at faa, saa! Men det var nu bedst, de gjorde det selv. Han fik spørge Simen, om han ikke vilde tage med sig børsen og komme bortover i eftermiddag: — han kunde gjerne sige, at det var igjen lidt af julebrændevinet ogsaa.

Jon var alt paa vei, da det sidste blev ropt efter ham.

Han sprang nedover i den lyse, knirkende vintermorgen. Naar nogen mødte ham, havde han ikke tid til at stanse; han bare smilte saa inderlig og bredt, at folk rigtig maatte snu sig og se efter ham.

Han kom fort ned i dalbunden og begyndte at stige op paa den anden side.

Aa jo, det kunde nok hænde, det var blaa-rev alligevel. Han syntes, han havde set i

rumpen paa den borte paa akerbakken en gang; — jo, det var sikkert ogsaa, det! Jo mer han gik og tænkte, des sikrere blev det; den var akkurat lyseblaa —! Jo vist havde han set den, hele kulden. Jo, de skulde tage den, og saa skulde han gaa til byen og sælge skindet! Men de maatte ikke tro, de skulde narre ham i byen! Han vidste nok, hvad blaarev-skindet var værdt. Det skulde ikke nytte at byde ham hverken fem eller ti; han vilde forlange seksti. Og saa skulde han kjøbe gevær, og saa skulde det ikke blive vanskeligt for blaarev-skind. Han skulde ikke gjøre andet end skyde blaarev; — jo, kanske en tiur en gang imellem for moro skyld —; men pyt, det var ikke mer end fire mark, det.

Da han kom op til Simen snekker, saa han, at denne stod indenfor døren med hornbrillerne klemte tæt ind til og skyggeluen langt bag i nakken.

Jon smilte bredt og nikkede karslig, og saa gik han ind.

Hvordan var det, havde han børsen sin i stand?

Aa ja, han trodde da det.

Ja, for han skulde hilse ham fra reven og sige, at nu la den sig ind paa væggene

borte i Stubsveen hver eneste nat, lige op i fjøsgluggen; — ja, ingen kunde vide, om den ikke havde været lige inde i fjøset ogsaa!

Ja, var det ikke det, Simen havde sagt, at reven maatte have flyttet! Der havde ikke været rev at se i baglien, siden han for tre aar siden skjød rumpen af en! Saa de var kommet over til Stubsveen nu?

Ja, det var den rigtig for alvor ogsaa, det! Han skulde hilse fra far og sige, at der var igjen saa vidt, det kunde blive en dram ogsaa.

Ja, da fik han nok se efter børsen; han havde ikke havt den nede paa tre aar nu.

Paa tre aar?

Nei, hvad skulde han bruge den til, naar der ikke fandtes rev? Vistnok var det blit saa fuldt med storfugl, siden reven blev borte, at det rigtig krydde; men den brød han sig ikke om. Og den børsen passed nu heller ikke for fugl; det var vanskeligt at faa saa langt hold paa fuglen, at en ikke skjød den i filler, — og saa smaldt den slig, at det ikke var værdt at skræmme op bygden for en lille storfugls skyld.

Gik den godt ogsaa?

Han havde nu ikke skudt bom med den

endnu da; — men det forstaar sig, det maatte en til, som kunde haandtere den.

Simen gik ud i kammerset og kom ind igjen med børsen. Det var en gammel rusten soldaterbørse med flintlaas. Jon syntes aldrig, han havde set noget saa vakkert og gildt.

Var den ladd?

Nei, den maatte stelles først.

Han blev saa dæmpet og hemmelighedsfuld, Simen, da han med skjælvende hænder begyndte at tage børsen fra hverandre, og Jon sad med aanden i halsen og saa paa, hvordan den ene skrue efter den andre blev taget ud og lagt forsigtig paa forskjellige steder, saa de ikke skulde komme om hverandre. Og alt imens Simen skrued fra hverandre og pudsede og smurte med linolje baade indvendig og udvendig, talte han om alt det, han havde skudt med denne børsen. Ja, det var vist ikke saa ganske frit, at den havde skudt folk heller, for ikke rettere end han vidste, havde den været med i krigen i 1814, og der fandtes nu ikke slige børser som de, som havde skudt folk; for bagefter var det, ligesom det ikke gik an at bomme med dem.

Børsen var smurt og sat sammen igjen. Ja, det var vel bedst at lade ogsaa. For

det maatte gjøres nøiagtig; for med hensyn til maden var den saa nøie og kræsen som nogen prest. Den gang han bare skjød rumpen af reven og ikke fik den, da havde han havt i et krudhorn eller to for lidet; derfor faldt skuddet ned i rumpen istedenfor at ramme oppe i korsryggen.

Han fandt frem et gammelt krudhorn og en skindpose med hagl, — tog krud ud af hornet og maalte og maalte i haanden, slog det saa ned i piben, betænkte sig lidt, saa ud i luften, ligesom han tællede, og tog saa en mindre portion og sendte efter.

Jon stod med opspilte øine. Aldrig havde han vidst, at det skulde slig kunst til.

«Nei, du er nok en klypper,» sa han med beundring.

«Hys,» sa Simen, «en skal helst ikke snakke, naar en la'r.»

Han dyttede forsigtig stry ned paa krudet. Saa la han børsen forsigtig i sengen.

«Nu faar vi blande erterne.» Han tog i vestelommen og fik op en klype smaaspiker, holdt dem i haanden og veiede dem, tog saa skindposen og heldte nogen hagl ned i og rørte sammen.

«Hm!» Han tog i lommen efter nogen spiker til og blanded i og hviskede saa:

«Ja, nu tænker jeg, det skal gjøre det,» og heldte saa blandingen ned i piben. Han stod igjen og betænkte sig lidt. Saa tog han i vestelommen og trak frem en lang storspiker. Han kneb læberne energisk sammen.

«Jeg tænker, vi byr ham den ogsaa, jeg, saa er vi sikre!»

Lidt efter tøfled Jon og Simen over dalen til Stubsveen.

*

Det er ikke godt at vide, hvem der var ivrigst af Jon og Per og Simen, da de om kvelden sad rundt bordet borte i Stubsveen og drak kaffedoktor, — ja de to da, for Jon fik ikke, han, som var liden. Det var ikke ende paa alle de historier, som blev fortalt om reven, baade om blaareven og rødreven og hvidreven. Nei, blaarev var nu ikke dette, mente Simen; det var han sikker paa; for da havde den ikke gaat frem til husene, og da vilde det nu ikke have nyttet stort heller, for den var saa slem; enten la den sig ned, eller ogsaa hopped den op, naar skuddet faldt. En maatte holde enten under eller over og lade det bero paa en slump, om den hopped

op eller la sig ned. Han skjød under, han, den gang han skjød blaarev.

De var blit slige karer, baade Per og Simen, at Jon holdt paa ikke at faa lov at være med, da de ud paa kvelden gik bort i fjøset for at holde vagt. Men han gav sig nu ikke paa det; det var nu lige saa meget hans rev.

Ja, bare han var god for at sidde stille, saa. De maatte ikke røre et lem!

Ja, det kunde de være sikre paa ogsaa, det!

De gik da bort i fjøset alle tre, tog brændevinsflasken med, og Per gav kjærringen ordre til at have oppe paa varmen og kaffeen færdig, til de kom med slagtet.

De tog plads ved fjøsgluggen. Simen og Per tog en høisæk og satte sig godt til rette, saa de saa ud gjennem gluggen.

Simen holdt bagenden paa børsen med spændt hane, og piben stak han saa vidt bort i gluggen. Jon sad paa en melkestabbe lidt til siden og titted ud gjennem en spræk i væggen. Den, som først fik øie paa reven, skulde ikke sige noget, bare nappe Simen sagte i trøien.

Det var lunt og varmt der inde i fjøset;

kjørne laa og pusted tungt og ørted, saa hornene gav smaa regelmæssige dunk i væggen.

Gjennem hver spræk trængte kulden paa, men mødtes af varmen der inde; saa dannede de to i fællesskab store kvaster af glitrende rim om hver en spræk. Udenfor var det klart maaneskin; de kunde se saa klart og skarpt som ved høilys dag, og det glitred bortover akrene, og maanelyset skalv paa de rim-besatte træer i bakken bortover. Det var saa stille og fredeligt der ude, ikke en lyd at høre, ikke en bevægelse at se.

De havde vel siddet en halv time; — varmen og stilheden begyndte at gjøre dem døsig.

«End om vi tar en støit?» hvisked Per.

«Ja, end om det,» sa Simen.

De sad vel en halv time til. Saa hvisked Per igjen:

«Jeg holdt paa at sovne, jeg, gut; end om vi tar en støit?»

«Det vilde ikke være saa galt.»

Saa sad de en stund til. Det samme gjentog sig. Men saa blev det stille — længe.

Jon sad og saa gjennem sprækken saa opmerksomt, at han havde ikke tid til at se bort paa de andre. Det var besynderligt, saa

stille de var. Han skulde netop til at snu hovedet; men da kan det være, han med en gang holdt pusten og spiled øinene op.

Var det ikke noget, som rørte sig der nedenunder akerbakken? Jo, jo, der kom hovedet op! Der var den!

Først kom der en snude og et par spidse ører op, og hovedet vendte sig til alle kanter. Saa kom den helt op, langsomt og forsigtig, stod med den ene framfod i veiret, færdig til at lægge paa sprang; slig stod den lidt og saa sig omkring; satte saa foden forsigtig ned og lusked nogen skridt fremover. Den var saa fin og skjær og spisk, som den stod der med sin lange hale bag.

Da den havde gaat nogen skridt frem, stansed den, og saa brød den tvert af og lusked paa en anden kant.

Jon kunde ikke begribe, at Simen ikke skjød; men han havde vel sin mening med det!

Aa, end om den gik sin vei! Der lusked den, gik i en stor bue bortover, ovenom; der blev den borte i rabben ovenfor akeren.

Jon slap pusten igjen og stirred. Nei, han kunde ikke se den.

Jo, der!

Pludselig stak hovedet igjen frem oppe paa bakken, og nu meget nærmere; den veired og saa nedover mod fjøset. Slig stod den en stund, ogsaa nu med den ene fod løftet; saa slog den krog igjen, skraadde nedover bakken, slog saa igjen tverkrog og speided. Nu var den lige ved!

Simen maatte da se den, han, som sad lige for gluggen! Jon bøide sig bort og fik fat i trøien hans. Han tog ikke øinene fra reven, idet han rykked til.

Krrro—ro! sa det i det samme, saa det dured i fjøset. Det var Simen, som trak en voldsom snork, idet han vaagned.

Jon saa, at reven kasted omkring og i det samme gjorde et flere meter langt hop; derpaa flere og flere, hurtigere og hurtigere, bortover akeren; det var, som om den ikke rørte ved sneen. Det sidste, han saa, var den lange buskete hale, der stod som et styre, idet reven med et umaadeligt hop fór udover akerbakken og forsvandt.

Han sprang op og faldt, saa lang han var, over Per, som ogsaa vaagned.

I det samme dundred det løs, som om fjøset skulde ramle; kjørne spratt op og slet

sig. Simen trilled bag om sækken: børsen havde spændt saa svinagtig.

Simen havde saa vidt set reven, idet den gjorde det sidste hop, og uden at sigte eller nogen ting klemte han paa, længe efter at den var borte.

«Saa du den?» ropte Per.

«Ja vist var det blaarev likevel,» sa Simen. «Han spratt ende til veirs, i det samme jeg skjød.»

Jon havde graaten i halsen:

«Nei, nu lyger du, Simen snekker, om du aldrig har løiet før.»

Kvinstøl-gutterne.

«**H**o-o-i-ho!» lød det ind over haugene, saa dvergemaalet svarte fjernt borte fra Kvinkampen. En bukhorn-stut med grovt mæle svarte fra den anden side, og ret som det var gældred en liden fin gjethorn-pibe midt imellem. Og haukingen blev ved, og bukhorn-stuten tog sterkere og sterkere tag, og gjethorn-piben trilled høiere og høiere, til tonen blev saa fin, at den sprak og blev borte. Og tonerne mødtes og blanded sig med hverandre og blanded sig med ekoerne fra det fjerne, som kom længer og længer borte fra, svagere og svagere; og bjelder, baade grove og fine, slog ind og klang med, og okserne brølte, og kjørne rautede, og gjetene mekred

Stut eller tut: en kort lur.

— — det var om morgenen, i det samme de løste bølingerne paa Kvinstølen.

Det var en morgen, saa blank og frisk som den kan være paa fjeldet i juli maaned, slig en, da baade folk og fæ føler sig saa lette, som de kan flyve, da selv gamle kjør glemmer sin værdighed, slaar rumpen i veiret og gjør kalvesprætt.

En slig morgen er der altid liv paa sæteren; men det havde nu alligevel ikke hændt den hele sommer, at han Per Oppigar havde blaast saa sterkt i stuten, og Jens Melbø gneldret saa fint i gjethorn-piben, og han Peter Nerigar, som de andre kaldte Peter Flab, naar de var sinte paa ham, havde hauket saa som idag. Det var klart, at det var noget paa færde.

De drog ud fra hver sit sæterbol — der var bare tre paa Kvinstølen —, skilte sig med smaakreaturene fra bølingerne, som budeierne selv lokked til skogs idag, og satte afsted, som de skulde paa hver sin kant, Per bent over Storhaugen, de andre i en stor sving udenom. Men der bag, da de var ude af syne fra sæteren — det var ikke værdt, at nogen fik vide, at de gjætte i hop —, der bøide de sammen igjen, og alt som de nærmed sig

hverandre, hauked de og blaaste og ropte paa gjetene, saa det ljomed indover fjeldet; og da de mødtes, drev de alle tre flokkene sammen i en hob, — idag var det ikke tale om andet, end at Peter Flab ogsaa fik drive sine sammen med de andres. Og da de vel havde gjort det, hauked Peter igjen, som han var gal, og Per satte i en laat paa bukhorn-stuten, saa øinene stod ud af hausen paa ham, og Jens trilled saa hvinende fint og langt paa gjethorn-piben, at han blev rød i ansigtet som en hane.

Og saa ropte Per: «Slig skal vi ta imod Nysætringerne; de skal høre, det er Kvinstøl-gutterne, som kommer.»

«Bare de møder?» mente Jens.

«De maatte skamme sig, de, som er saa mange!» mente Per.

Da gjorde Peter Flab et rundkast, saa det skrangled i begsømskoene. «De kan komme saa tykt som en sauflok, de skal faa det, de gaar efter.»

Sagen var, at de skulde i krig idag, Kvinstøl-gutterne.

De havde hørt om, at gjæterne i gamle dage, naar de var uenige om gjætlerne, mødtes

Haus: skalle. — *Gjætle:* beite, græsgang.

og slos. Det skulde endda en steds langt borte i fjeldet — ja om det var saa svært langt, det vidste de nu ikke saa sikkert, kan hælde det var nærmere, end nogen trodde — ligge en myr, som hedte Sjugut-myren. Den hedte saa, for der havde en gang syv gjætere mødtes for at holde opgjør. De havde endda gjort sig spyd af einer og brændt dem over en sagte varme, saa de var blit haarde som sten og seige som horn, og der var de seks blit paa pletten, men den syvende kom saa vidt hjem og fortalte, hvordan det var gaat til, endda han havde et afbrudt spyd i maven. Saa haardt gik det ikke til nu, for dette var i gamle dage; men det hændte da, at gjæterne slos nu til dags ogsaa; det var bare paa disse fillesætrene, at det var saa fredeligt. Men det kunde nu været morsomt at akkedere lidt med Nysætringerne om gjætterne. Vistnok gjætte ikke Nysætringerne ofte paa denne kant og aldrig ind i Kvinstøl-gjætterne; men de kunde gjøre det, og kunde de først gjøre det, saa kunde de ogsaa snart begynde at lægge sig lige ind paa stølene til dem. Og kanske de tænkte paa noget sligt ogsaa, en skulde ikke tro Nysætringerne for godt. Og hvad skulde saa

sauen d e r e s blive fed af? Det var ikke rar gjæteren, som ikke fik sauen fed! De havde nu altid hørt, at grænsen for Kvinstølens gjætler gik mellem Blaatjernet og Hvidskjegstenen; men det var nu spørgsmaal, om de ikke burde gaa længer, det var vist sikrest, at de erobred et stykke til. Den magre, langbente sauen til Nysætringerne kunde fø' sig paa en anden kant, det var ikke likere sauen heller; — d e havde ikke noget med at fø' den.

Dette havde de nu tænkt paa og snakket om mange ganger; men det var ikke blit noget af før iforgaars, da han Lars Sagbakken kom og skulde paa Nysæteren for at lete efter hester. Da havde Per lige saa godt bedt ham med det samme, at han fik sige til Nysætergjæterne, at de værsgod skulde møde ved Hvidskjegstenen iovermorgen — saa mange de vilde —, saa skulde de faa snakke med Kvinstøl-gutterne om gjætlerne. De tænkte sig ikke andet, end at Lars Sagbakken maatte have hugset paa at sige noget saa vigtigt, og de tænkte nok, at Nysætringerne mødte ogsaa, for idag var det, det skulde afgjøres.

Kreaturflokken ræked afsted og spredte sig ud over myrene. De tre blev staaende en stund.

«Hvor mange tror du, der kommer?» spurte Jens.

«Der er ti sæterbol,» oplyste Per; «men det ligger folk bare paa de otte, og saa er der tre jentunger, saa det kommer vel bare fem, og selv om jentungerne er med, saa skjæmmer ikke jeg ud fingrene mine med at røre ved kvindfolk.»

«Ikke jeg heller,» sa Jens. «Jeg har tænkt at ta af mig den ene sko og slaa dem i hausen med.»

«Nei, de er nok slemmere end som saa,» mente Peter, «en maa ikke slippe dem for nær; jeg vil gjøre saa, kaste mig over hovedet paa hænderne og træffe dem med hælene lige i brystet; da kan du tro, de skal trille bortover tuerne;» — og han kasted sig over hovedet, men datt ned med enden, saa det sang i bakken.

«Nei,» mente Per, «en skal netop komme dem nær, saa faar de ikke tag til at slaa. Jeg vil ta dem saaledes i kraven langt oppe og sætte tommelfingrene ind bag ørene og klemme til, da blir de magtesløse og datter som melsækker.»

Ja—a, det vilde Jens ogsaa gjøre, eller

kanske han heller vilde kaste sig over hovedet.

Det var kanske bedst, at de øved sig lidt, mente Per, saa kunde Peter være Nysætring.

«Hei du Nysæter-tamp, her har du Kvinstøl-gutterne. Hvem har git dig lov at gjæte til Hvidskjegstenen?»

Peter brølte i: «Jeg spør ingen Kvinstøl-tamp om, hvor jeg gjæter. Bare kom, skal jeg kaste dig saa høit, at du aldrig kommer ned igjen!»

«Du ser ud til det, du! Hvor lange ben har sau'en din? Den kan vel skræve over saufjøstaget?»

Jens stod og hørte og var saa optaget, at han drog pusten baglængs og hiksted.

«Den kan altid skræve over en Kvinstølslamp og endda et stykke til. Jeg har ikke slige lam-unger som Kvinstøl-gjæterne.»

«Kom an, skal jeg syne Vorherre sko-saalerne dine!»

«Kom an du!» og Peter kasted sig over hovedet og op igjen.

Per røg paa ham og fik ham i kraven, de arbeided, til de røg overende, og Per underst. — Jens oppaa ryggen af Peter for at faa ham af. Om en stund reiste de sig. Da sa Per:

«Du tog mig nu. Men neimen om det havde hændt, dersom du havde været en Nysætring. For naar jeg blir sint, saa er jeg dobbelt saa sterk. Tror du det ikke? Saa kom an igjen!»

De røg i hop igjen, og denne gang kom Peter underst.

«Ser du nu, din Nysæter-slamp,» og Per reiste sig, svinged paa hælen og hujed, saa det ljomed.

Nu maatte de efter og vende kreaturene, saa tog de retning mod Hvidskjegstenen, og de løb og gjorde sprætt og ropte og hujed og blaaste, til de endelig fik kreaturene sammen igjen. Da lunked de saa sagtelig bag-efter og snakked.

Det var skidt med det meste der bortpaa Nysæteren. Langbent sau, kjær, som bare vokste op i horn, og forsultne gjætere. Og se, om de havde nogen bukhorn-stut! Om de fødte en af de fillebukkene sine i hundred aar, saa fik de ikke en slik bukhorn-stut som den, Per havde. Ja, det forstaar sig, mage til stut, saa stor, fandtes nu kanske ikke i hele vest-fjeldet, — men det blev ikke noget bort-i mod en gang paa Nysæteren.

Hvad skulde de nu gjøre med Nysætringerne, naar de havde givet dem juling? Skulde

de tage dem med som krigsfanger, eller skulde de lade dem løbe? De var vist saa fæle til at æde, at det ikke gik an at holde dem som fanger. Nei, de fik følge dem næsten til Nysæteren og der tvinge dem til at sætte op grænseskjel mellem gjætlerne. De skulde faa bære sten, saa svetten skulde dryppe af de side buksebagene deres. Og det skulde ikke blive stort stykket, de skulde faa igjen paa denne side af Nysæteren, det skulde de være sikre paa ogsaa, det.

Alt som de nærmed sig Hvidskjegstenen, blev de forsigtigere og talte lavere. Det kunde nok være, at de var temmelig myge og spræke, disse Nysætringerne. Hvem skulde gaa frem først? Jens mente, at det skulde Per, men Per syntes, det var rimeligere, at Peter gik først, som var størst, men Peter syntes, at det skulde Jens, som var mindst, for ellers kunde Nysætringerne blive rædde og løbe. Nei, da syntes Jens, det var bedst, de gik frem alle paa én gang, saa Nysætringerne ikke fik skamslaa én og én, for de skulde være slemme til at slaa. Ja, saa gjorde de det da.

Nu nærmed de sig Hvidskjegstenen. Det var vist bedst, at de gik foran kreaturene, for

ellers kunde disse skarve Nysætringerne finde paa at tage dem og drive dem frem paa sæteren. Det gjorde de da. Nu havde de bare én haug igjen. Skulde de huje og blaase i stuten og i gjethorn-piben? Nei, det var bedst, at de gik stille frem og saa først, hvor mange der var. En kunde aldrig vide, om de ikke havde faat hjælp med. En skulde gjerne se, der var dusinet fuldt. De listed sig op paa haugen saa stille som muligt, krøb bag buskene, og frem saa langt, at de saa ned paa den lille sletten, hvor Hvidskjegstenen laa.

Den laa der ganske stille i solskinnet, — og der var ikke et liv at se.

Gutterne reiste sig op og saa paa hverandre. De lytted, om de skulde høre noget til dem længere borte. Nei!

Da sa Per: «Skal tro, den slarven, han Lars Sagbakken, ikke har sagt fra? Eller kanske de ikke turde?» — «Jeg tror nu helst det sidste,» mente Peter; «de har altid hørt gjeti Kvinstøl-gutterne. Ja, nu hauker vi.»

Og Peter satte i at hauke, og Per blaaste i bukhorn-stuten, og Jens hvinte i gjethorn-piben, saa det ljomed indover.

«Ja, nu rykker vi frem over grænsen. De

skal se, at Kvinstøl-gutterne ikke er ræd for, hvor de gjæter.» — «Ja det gjør vi, lige ind paa stølene deres.» Saa lokked de paa kreaturene, som kom springende efter, og saa rykked de frem foran flokken, som snart gav sig efter igjen. De hauked og stuted og gnel-dred og skjendte paa Nysætringerne, som om de var saa nær, at de hørte. Det gik baade længe og vel.

— — Pludselig blev de alle tre i en pause staaende med aaben mund og lye. De syntes, at de hørte en svag hauking imod sig. Peter hauked igjen forsigtig. Jo, der svarte det ganske sagte, og det var ikke langt borte heller. Hvad tro dette skulde betyde? Var det Nysætringerne, som havde lagt sig i baghold? Ja nu var det bedst at gaa forsigtig, men de maatte nu alligevel frem og se, hvad det var. De holdt med én gang op baade med at hauke og at stute. — De listed sig sagte frem. Endelig kom de over en haug, og frem mellem nogle forkrøblede bjerker saa de ud paa en liden slette.

— — Paa en sten midt paa sletten sad en liden vakker, fillet gut og saa bortover mod den kant, de var, og rundt omkring ham laa en flok gjeter og sauer og ørted.

Det var saa vakkert og stille og fredeligt der, at de blev liggende en stund og bare se.

Endelig sa Peter: «Skal tro, der ikke er fler, som har gjemt sig?»

De speided længe, men da de ingen saa, besluttet de at gaa frem. Men det skulde ske med kraft. De reiste sig op, og paa et tegn af Per hauked Peter i, som han var gal, og Jens trilled igjen gjethorn-piben saa høit op, at tonen sprak, og selv satte Per i med buk-horn-stuten, saa det gjalded.

Kreaturene omkring den lille gut spratt op og blev staaende og glo, og han selv sprang ned fra stenen og blev staaende.

De marsjerte frem, og Peter kasted sig over hovedet midt paa sletten, og saa gik de frem til den lille gutten. Per gik lige bort til ham, spytted i næverne og sa: «Vil du ha juling?»

Men det var, som den lille gutten ikke forstod; han satte et par store forundrede øine paa dem, gjorde et stort kniks med hovedet og sa ganske stilfærdig: «God dag!»

Pers hænder datt nedmed siderne, han blev staaende og gabe. Dette kom saa uventet, han vidste ikke, hvad han skulde sige,

og saa blev det bare til et lavt: «God dag igjen. Er du ude og gjæter?»

«Ja, — du ogsaa, ser jeg.»

«Ja, jeg er det.»

Det blev en lang pause.

«Du er vel fra Nysæteren, du?»

«Ja, jeg er det.»

«Hvordan staar det til der da?»

«Aa tak bra, faar jeg vel sige, undtagen at hun Farskoll er blit svært halt.»

Lang pause igjen.

«Han har ikke været indom dere med noget bud fra mig, han Lars Sagbakken?»

«Nei, ikke det jeg har hørt.»

«Aa nei, han har vel ikke det. Ja, det var ikke noget videre heller.»

Det blev igjen en pause. Endelig sa Per igjen:

«Det var en svær buk, du har.»

«Aa nei, den er nok ikke noget videre.»

«Jo, den var svær, det er sikkert ogsaa, det. Jeg har næsten ikke set magen.»

«Det er en svær stut, du har.»

«Aa jo, den er ganske bra. Har du ingen stut?»

«Nei, det har ikke blit raad til nogen.»

«Har gjæterne det godt paa Nysæteren?»

«Aa ja, hun Tonetta, budeien min, er svært lækker.»

«Faar du rømme nogen gang da?»

Den lille gut satte forundrede øine op:

«Nei, det faar jeg nu ikke lel. Men nu maa jeg efter kreaturene mine, for ellers gjæter jeg dem bort.»

«Har du ikke lyst til at komme bort paa Kvinstølen en gang?»

«Jo, det har jeg nok lyst til. Det er borte nogen sauer for han Tobias, og da skal jeg kanske faa være med ham og spørge efter dem.»

«Ja kom indom mig da, saa skal du faa saa meget rømme, som du kan æde. Har du ikke lyst til at laane stuten min?»

Det lyste op i øinene paa ham, men han sa:

«Du kan nu ikke undvære den, lel?»

«Jo, pyt da, du kan jo ta den med, naar du kommer og spør efter sauene;» — og han hængte stuten om halsen paa ham.

«Ja tak skal du ha. Saa faar du leve vel, til vi sees da!»

«Jo, du det samme!»

Og den lille gutten drog efter sine kreaturer og blaaste i stuten, og de hørte ham

længe, mens de løb over alle hauger og ledte efter kreaturene sine, som imidlertid var borte, og den kvelden kom Kvinstøl-gutterne hjem uden kreaturer, og det er den største skam, som kan hælde en gjæter.

Den første kjærlighed.

Ole havde nu hver dag en hel uge staat og kikket ud fra kjøkkendøren og ud i entréen, hver gang studenten kom hjem, for at se, om han ikke havde en eller anden rar pakke i haanden eller frakkelommen. Og det havde saa sine grunde. Det kunde ikke være tvil om, at studenten vilde give ham noget paa fødselsdagen, som kom akkurat idag otte dage, for ellers havde han vel ikke spurt ham saa nøie ud, naar det var, og om han pleide at faa mange foræringer; og studenten var rent urimelig snill, saa det var sikkert nok det; men det var om at gjøre, hvad det vilde blive, for det var nu egentlig bare én ting, Ole ønsked sig.

Ole var 10 aar gammel og bodde oppe i Welhavens gade hos sin mor, madam Hansen,

som levde af at gaa ude i husene og vaske og af at leie ud et værelse, og hvad værre var, Ole var vist forelsket. Han havde ikke merket saa meget til det før nu paa slutten. Hele det aaret, han nu havde bod der, havde han hver eftermiddag været over i gaarden lige over og truffet den jevnaldrende Elsa Holm, datter af fru Holm, enke efter overtoldbetjenten. Ifjor vinter havde de havt stor snefæstning og en stor snemand til skildvagt, og naar Ole kom ind i fæstningen og raabte «I gevær!» saa kom Elsa altid styrtende ned over kjøkkentrappen. Undertiden havde de ogsaa faat lov til at gaa ned paa Tullinløkken* og gaa paa skøiter, fru Holm havde endda bedt ham hjælpe datteren og se efter, at hun ikke blev for længe ude. Men han havde bare havt et par filleskøiter, som han havde laant, og som han aldrig fik til at sidde paa, saa det var ikke blit stor more ved det. Og i vaar, da havde de først klinket med kuler, og Elsa havde vundet alle hans, endda hun havde saa bitte smaa hænder og ikke kunde kvarte mer end halvparten saa langt; men hun havde været snill og laant ham igjen, naar han ikke havde fler. Og se-

* Plads i Kristiania, hvor der om vinteren lages skøitebane for børn.

nere, da det blev varmere, havde de lagt gjemsel gjennem alle trapper og kjeldere, — han kunde endda huske den gang, Elsa var faldt i kulkjelderen og han fik hende op saa svart som en feier, — det var bare tænderne og øinene, som lyste akkurat som paa en neger, han havde set.

Men saa var Elsa reist paa landet og var borte helt til september. Sommeren gik saa nogenlunde morsomt ligevel, for han havde truffet nogen spræke gutter, som han havde været nede ved sjøen og badet med og fisket krabbe; men da det led udover, begyndte han oftere og oftere at titte over i gaarden, om Elsa ikke skulde være kommet hjem; og da han en dag fik vide, at hun var kommet kvel-den før, saa sad han straks paa søppelkassen inde i gaarden og trommed med hælene, som han pleide. Men hun kom ikke. Han steg op og ropte «i gevær», det høieste han kunde, mange ganger. Men heller ikke da kom hun. Da opgav han det for den dag, men forsøgte den næste og den næste igjen, og for hver gang blev han ligesom mer ubehjælpssom og usikker; det var, som han syntes, at alle mennesker saa paa ham og syntes, det var rart, hver gang han gik ind i gaarden.

Saa slutted han med det, satte aldrig sin fod i gaarden der mer; men naar studenten ikke var hjemme, stod han altid i hans vindu og kikked over i porten; for deres eget værelse vendte mod gaarden.

Men om en stund kunde han ikke lade være, han beslutted at møde hende nede i gaden, naar hun kom fra skolen. Den første dag var han uheldig; hun kom i følge med moren; han lod, som han ikke saa dem, og smatt ind i en port. Den næste dag kom hun alene. Han kjendte, noget begyndte at pikke under vesten, og han var saa varm i hovedet, da han rev luen af og lod, som han vilde gaa forbi. Hun satte de blaa øine tro-skyldig paa ham, saa han uvilkaarlig stansed og fik puttet luen op paa hovedet igjen, mens han saa ned paa sine sko.

Det var længe siden, han havde set hende?

Ja, hun kom ikke ned i gaarden mer.

Vilde hun ikke, at de skulde bygge fæstning i vinter da?

Jo, hun vilde nok gjerne, men —

De kunde jo begynde i gaarden ved siden af, dersom hun syntes, det var leit — der i gaarden.

Han havde sagt det uden at vide om det og kjendte, at han blev blussende rød, da hun saa troskyldig spørgende paa ham.

Hun fik ikke lov mer; mor havde sagt, at hun nu var for stor til at lege med gade-gutter.

Ole forstod ikke, hvad der laa i dette; han stod lidt og ledte efter noget mer at sige, men saa følte han, at han ligesom blev saa sint — han vidste ikke hvorfor —, og saa hilste han med luen igjen og vilde gaa.

Hun blev staaende lidt og se efter ham:

«Du Ole?»

«Ja?»

«Mor har sagt, at jeg skal faa gaa paa Tullinløkken, den første dag der blir is; — vil du komme og skyve mig da?»

Ole snudde braatt, gjorde stillings-skridt og førte haanden til luen paa militær vis (han var blit indekserceret den gang, kadetten bodde hos hans mor):

«Til tjeneste!»

Han gjorde helt om og gik.

*

Siden den tid var det bare én ting i verden, Ole ønsked sig, og det var ordentlige skøiter, slige med mekanik i til at skrue paa.

Han havde spinket og sparet, saa han til slut havde tre kroner og fem og tyve øre; men da saa moren blev syg for en maaned siden og ikke kunde gaa ud paa tre dage, saa bad hun ham om at faa laant dem til kul og ved, og han kunde jo ikke sige nei heller, saa gjerne han vilde; — for det var ikke greit for mor, stakkar. Han vidste nok, at han fik dem igjen, saa snart hun kunde; men det kunde blive for sent; siden havde han ikke faat sammen mer end nogen og seksti øre, og for dem kunde han jo ikke faa et par gamle med snører i engang. Nu satte han sit eneste haab til studenten og hans fødsels-dagsgave.

Det slog ned i ham, straks studenten begyndte at spørge efter, hvilken dag det var, og han havde da ogsaa flere ganger, naar han var inde hos studenten med noget, han havde hentet for ham hos købmanden (for alle slige erend var det Ole, som besørget), forsøgt at slaa frempaa om skøite-is og sligt, saa han syntes nok, at studenten næsten maatte have forstaat ham ogsaa. For han havde somme tider saa urimelig let for at forstaa; det var flere ganger, han havde lurt ud af Ole ting, som han slet ikke vilde fortælle

engang; først bagefter, naar studenten var begyndt at erte ham, naar han havde tænkt sig om, havde han skjønnnet, at han var kommet til at sige det ligevel. Ja, det var ikke tvil om, at han maatte have forstaat det. Dersom han nu ogsaa vilde!

Ole stod i kjøkkendøren og titted. Nu var det ved den tid, studenten pleide at komme hjem. Han var blit mer og mer spændt for hver dag, og nu et par dage var det slaat ind med slig urimelig kulde, saa han kunde vente, at de vilde begynde at sprøite banen paa Tullinløkken naarsomhelst. Han havde endda sagt det lige ud til studenten idagmorges, men han havde ikke svaret noget paa det, han var ogsaa saa kort i svarene bestandig, naar han sad med en bog foran sig.

Kanske havde de alt begyndt at sprøite?

Det var vist dumt, — han kunde gjerne sagt, at fødselsdagen var otte dage før, studenten havde kanske ikke faat vide det ligevel.

Der hørte han ham i trappen, der tog han op nøklerne, der gik entrédøren op.

Ole gløtted.

Jo, der havde han sandelig noget med papir om i ytterfrak-lommen!

Hm, ja, det kunde godt være bare en flaske ogsaa for den sags skyld; men det saa ikke rigtig slig ud heller. Bare han vilde tage det ud! Nei, der gik han ind — pokker ogsaa —, studenten tog altid frakken med sig ind, naar det var koldt.

Han kunde jo altid gjøre sig erende ind og spørge, om han skulde gaa noget erende. Men han maatte vente lidt; det saa for rart ud at komme saaledes med det samme.

Han listed sig ud i entréen og blev staaende lidt og lytte. Der tog studenten frakken af, — der hørte han, en hysning blev skaaret over, og det rasled med papir. Der var det noget, som klirred.

Han banked paa.

Han hørte noget dunke i gulvet, og om lidt blev det sagt «kom ind».

Han traadte raskt ind, tog stillings-skridt og hilste militært:

«Befaler hr. studenten noget?»

Han saa i det samme bortover mod sengen. Det var tydeligt, at der var sparket noget indunder i en fart, men teppet hang saa sidt, at han ikke kunde se.

«Nei tak, Ole, ikke nu.»

Ole blev staaende lidt, saa bøide han sig raskt ned ligesom for at tage noget op fra gulvet. Det var saa mørkt under sengen, men sandelig syntes han ikke, det var noget, som blinked.

Studenten blev opmærksom:

«Hvad var det?»

«Jeg syntes bare, det var en knappe-naal.»

«Naa. Ja, det var ikke noget.»

Ole gjorde helt om og ud.

Jo, han trodde nok, han havde lurt studenten ligevel denne gangen; for det skulde være besynderligt, om det ikke var skøiterne, han havde havt saa travelt med at faa gjemt.

Nei, at han ikke havde sat fødselsdagen sin otte dage før! Det kunde nu for resten hænde, at han eller moren havde taget feil, — kanske den var før alligevel. Han fik gaa ind og se efter i testamentet; der stod det skrevet.

Han gik ind og fandt bogen paa hylden. Der stod han: Ole Kristian Hansen blev fød til verden den 2den december 1886. Ja, det kunde nu let hænde, at de var kommet til at

skrive december istedenfor november; det var ikke sikrere, fordi om det stod der.

Det kom slig uro over ham, han kunde ikke være stille paa nogen plet. Snart var han i entréen og greb efter luen, snart var han i kjøkkenet, snart inde i kammerset og forsøgte at kikke paa leksen til imorgen, men til slut blev han staaende paa knæ paa en stol ved vinduet. Han aanded hul i isen.

Jo, sandelig var det ordentlig koldt ude nu. Men hvad var det? Der sprang to gutter over gaarden med skøiter over nakken. Montro de var begyndt at sprøite? Det maatte han se.

Han fór ud i entréen, snapped luen og satte afsted nedover gaden i raskt sprang helt ned til Tullinløkken.

Jo, de var begyndt. Der stod flere mænd med lange vandslanger og sprøited, saa vandet fossed. Det var allerede anden gang, de sprøited over; det frøs til med det samme. Og der stod fuldt af gutter og saa paa, alle med skøiter over nakken eller i haanden, enkelte rødkindede smaapiger ogsaa. Enkelte af de ivrigste sad allerede paa bænkene og spændte skøiterne paa —, det var jo bedst at holde sig færdige; om et par timer eller saa

skulde de slippe til, havde en af mændene sagt.

Det var omtrent ved to-tiden, og børnene fra flere skoler kom forbi. Ole saa, hvorledes de stansed et øieblik og saa, og derpaa lagde de næsten paa sprang; det gjaldt om at komme hjem, faa i sig middagsmaden og finde skøiterne frem.

Ja de havde skøiter de!

Der saa han ogsaa Elsa over paa den anden side af gaden; — han havde aldrig set hende gaa saa fort, hun glemte rent at se sig omkring og slænge med skoleposen, som hun almindelig gjorde.

Nei, dette gik ikke an, — han fik prøve det sidste middel.

En stund efter stod han igjen med militær hilsen inde paa studentens værelse:

«Befaler hr. studenten noget?»

«Nei tak, Ole!»

Studenten saa ikke op. Om en liden stund merked han, at Ole mod sedvane var blit staaende, efter at han havde faat besked.

«Naa, er det noget, du vil?»

Da tog Ole et skridt frem, søgte at gjøre sig kjæk i stemmen, men det blev svært stilfærdigt alligevel:

«Naa sprøiter dom, gut.»

Studenten saa forundret op:

«Hvad gjør de?»

«Dom sprøiter.»

«Hvor?»

«Paa Tullinløkka vel.»

Studenten snudde sig paa stolen, saa skjelsk paa Ole og sa:

«Ja, hvad kommer egentlig det mig ved da, Ole?»

«Nei, jeg bare gik forbi, og saa saa jeg, — saa tænkte jeg — gaar ikke studenten paa skøiter?»

«Jo, somme tider.»

«Kan du studentslängen?»

«Nei, end du?»

«Nei.»

Der blev en lang pause. Studenten saa drillende paa ham hele tiden, saa Ole til slut saa ende ned i gulvet. Hvordan skulde han nu egentlig komme frem med det? Da sa studenten:

«Det var vist noget mere, du vilde, Ole?»

«Nei — ja — jeg kom til at tænke paa, at du en gang spurte mig, naar fødselsdagen min var, og — jeg sa, at den var nu om otte dage.»

«Ja?»

«Ja, og siden er jeg kommet til at tænke paa, at — at jeg — kanske — ikke er rigtig — sikker paa, at jeg ved det saa sikkert.»

«Ved du det ikke — saa sikkert?»

Ole blev rød:

«Jo, jeg ved det nok ogsaa, — men de kan ha skrevet feil i testamentet.»

Nu blev studenten saa inderlig lønsk i øinene:

«Ja, det kunde jo let hænde, den var senere, saadan indunder jul eller saa.»

«Nei, det er den nu slet ikke. Er det galt, saa er den før, — det kjender jeg paa mig.»

«Ja, naar omtrent har du saa tænkt, den kunde være?»

«Ja, jeg har nu altid trod, den maatte være saadan som idag omtrent.»

«Nei jassaa. Det var da rigtig kjedeligt, at den skulde være idag.»

«Hvorfor det da?»

«Jo, for jeg havde tænkt at give dig —» her gjorde studenten en pause — «en kjælke paa fødselsdagen din. Men nu er det for sent idag.»

Ole var blit hoppende glad i begyndelsen; men da han hørte kjælke, var det forbi.

Det kunde nok være bra nok kjælke ogsaa, men det var nu ikke det, han ønsked. Det havde nok ikke været skøiter ligevel, studenten havde havt med hjem idag.

Han stod lidt, saa sa han stilfærdig:

«Ja, det var ikke noget andet. Og sikkert er det vel heller ikke, at fødselsdagen er idag.»

Han snudde stilfærdig og skulde ud af døren:

«Du Ole.»

«Ja.»

«Det var rigtig leit dette her. Jeg sidder og tænker paa — dersom du var fornøiet med det, saa — har jeg —» han gik hen og famled under sengen — «saa har jeg noget her, som du kanske kunde bruge —» han holdt et par blinkende skøiter frem, — «men det bryr du dig vel ikke om?»

Dette kom saa overraskende paa Ole, at han kom til at smile adskillig bredere, end han pleide; det var ikke langt fra mundvigerne til ørene. Han tog studenten i haanden og sa rigtig inderlig:

«Tak. Det er det, jeg helst vil ha af alt sammen.»

Saa begyndte de to at prøve, om skøiterne passed til skoen, og om skruerne sad

passelig, — slige skøiter trodde nok Ole, knapt nogen af de andre havde.

Om en stund sa studenten:

«Du Ole, hvorfor vilde du endelig ha fødselsdagen idag?»

Ole saa op og blev rød:

«Det var mig vel lidt om at gjøre at komme paa banen straks.»

«Du skal træffe nogen kanske?»

«Nei da, jeg har slet ikke lovet at skyve nogen.»

«Nei, hun er vel flinkere til at gaa hun end du?»

«Nei, det er hun ikke.»

«Hvem hun?»

Ole fik det svært travelt med skøiterne og svarte ikke. Studenten stod og saa ud af vinduet.

«Der gaar hun Elsa med det lyse haaret alt. Nu er nok banen færdig.»

Ole var kommet sig lidt bort til døren med skøiterne under armen. Sandelig havde ikke studenten faat lurt ud af ham dette ogsaa.

Solen sendte sine sidste straalet gennem frosttaagen ind over pladsen, bare et lidet streif, saa vidt det blinkede rødt i den blanke is.

Der var støi og skraal og spektakel af alle de hundreder af friske, frodige børn, som tumled sig om hverandre. Der var store gutter, som gik med hænderne paa ryggen og flot slæng, slig som de havde set Aksel Paulsen paa billederne — de havde alle tætknappede jakker —; der var andre, som gik baglængs og gjorde baade ottetal og korketrækker, til de kom bort i en fremmed skøite og saa pludselig satte rose i isen med bagen; der var smaa-piger, som satte benene ret frem som slæde-meier og helst vilde faa tærne indad; der var lige ned til de bitte smaa, som faldt og reiste sig i det uendelige og for hver gang satte i et glædeshvin, som om de havde udført et mesterstykke. Der var finsko og snøresko og sko, som gabte foran; der var røde votter og blaa votter og bare, blaa fingre; der var røde luer og blaa luer og skindluer; der var ører, som blussed som roser; der var skjærf tullet mange ganger omkring, og der var bare halser; hist og her stak ogsaa et bart

knæ frem, hvor bukserne og strømperne ikke kunde holde sammen. Men én ting havde de alle: røde kinder og blanke øine, og struber, som kunde juble af fryd.

Lige ved pladsen naadde Ole Elsa igjen; — han havde næsten glemt hende paa veien. Det spratt i ham, da han hørte larmen og saa tumlen; — ja, neimen om han næsten havde tid til dette; men han maatte vel hjælpe hende skøiterne paa ligevel. Han glemte at hilse, ropte bare, at hun skulde skynde sig, og fik hende bort paa en bæk. Det hastede slig, at han fik snørerne ugreie, saa det tog længere tid, end han vilde; men endelig havde han da faat skøiterne paa hende, og han saa, hvordan hun ubehjælpelig stavred sig lidt bortover, mens han i en fart skrudde sine paa. Jo, det saa ud til, at hun trængte en til at skyve paa, — der stansede hun ligesom og ventede paa ham. Han tog et par tag bortover og rundt hende paa den ene skøite; — det var ikke frit for, at han gjorde sig lidt til.

«Skal jeg skyve dig?»

«Ja, dersom du vil.»

Han tog spændtag og begyndte at skyve tversover pladsen; det gik tungt og smaat; —

der stødte en til dem, saa de faldt begge to, op igjen, og saa paany. Saaledes gik de rundt pladsen en gang.

«Hei, Ole, vær med og leg indianer da, gut, — det var «Krisjan», han, som han havde fisket krabber sammen med i sommer, som føk forbi forfulgt af en anden.

Ole stansed og klødde sig opunder top-luen; han havde nok lyst ogsaa, men —

«Skal jeg skyve dig mer?»

«Ja tak!»

Og Ole skjøv, og han drog og forsøgte at tage hende i haanden, saa de gik ved siden af hverandre; men saa faldt hun, og saa maatte han begynde forfra igjen.

Hm — i grunden var ikke dette rigtig saa morsomt, som han havde tænkt; men naar saa Elsa satte de blanke øine paa ham og lo, saa letned det igjen, og han fortsatte rundt mange ganger og lod, som han ikke hørte Krisjan og de andre, som ropte til ham, ret som det var, og til slut begyndte at kredse temmelig nær indpaa og ropte:

«Sjaa paa kavaleren!»

Han bed tænderne sammen og trak sig unda; men han loved i sit stille sind Krisjan juling for det, naar han fik leilighed.

Pludselig sa Elsa:

«Nu maa vi gaa hjem; jeg har ikke lov af mor at være ude længer.»

«Kan vi ikke være lidt til, — bare en gang rundt?»

«Jo, men bare en gang.»

Den tog de, og Elsa satte sig paa bænken og satte foden frem. Han løste skøiterne af hende og reiste sig igjen med sine paa. Han vilde se, om hun kanske tænkte paa at gaa alene. Nei, hun blev staaende. Saa satte han sig og tog sine af ogsaa, og de rusled opover gaden meget langsommere, end da de kom. De sa ikke noget til hverandre, før de kom til porten. Da sa Ole:

«Gaar du imorgen ogsaa?»

«Ja, dersom jeg faar lov; det er saa morsomt at blive skjøvet.»

Ole blev staaende i porten, til han hørte hende oppe i trappen; da smatt han ud og la paa sprang nedover igjen — tæt ind til væggen.

*

Ole kom sent hjem, og han kjendte det saa deiligt i kroppen, da han var kommet til sengs. Men Krisjan havde han ikke truffet.

Da han skulde til at sovne ind, havde han —
o de mandfolk! — sin første troløse tanke:

Dersom Elsa ikke fik lov imorgen, — kan-
ske det blev næsten lige saa morsomt. Saa
kunde han faa jule Krisjan ogsaa.

Gjæte høne.

Ude paa gaarden stod en gammel høne paa ett ben, snudde paa hovedet og blinkede med de runde klare øine.

Tæt ved laa den femaarige Hans med skjorteflaket ud gennem bukselaaget, slog med benene i veiret og saa paa hønen, som han vilde se tvers igjennem den, turde næsten ikke blinke. Idag skulde han se paa den hele tiden, ikke slippe øinene fra den.

Men inde i vinduet stak Marte, den syvaarige søsteren, hovedet forsigtig frem bag karmen og holdt øie med dem begge to.

Sagen var, at de skulde passe hønen op idag, de to.

Den var gammel og havde gaat der alene saa længe, at den havde vænnet sig til at blive

lur, skifted rede, hver gang de tog egg fra den, gjemte dem paa de utroligste steder, hvor de ikke faldt paa at søge; — en gang havde den lagt eggene i noget høit græs lige ved kanten af dørhellen, og der laa den og ruged i otte dage, før de fandt den. Og den var blit saa udspekuleret klog, at det næsten var umuligt at gjæte den. En gang da moren selv havde gjæt den, saa den ikke kunde komme væk, hoked den sig ned og la egget midt paa slette marken.

Saa havde moren maattet udsætte en præmie paa et egg for hvert otte, de fandt.

Nu havde den flyttet igjen for en fjorten dage siden, saa der alt maatte være en seks syv egg, og idag skulde den verpe igjen, — moren havde kjendt efter.

Det var en brændende varm sommerdag, insekterne surred om i luften, svalerne fløi kvidrende frem og tilbage til sine reder oppe under fjøsmønet, og langs væggen i det høie græs smøg katten og løfted labberne forsigtig, saa paa skraa op, hvordan den skulde naa til rederne.

Hans laa i den varme sol og saa og saa paa hønen. Den stod paa ett ben, blinket mod solen og saa igjen længe. Saa lod den

pludselig ligegyldig, tog nogen skridt, sparked i jorden og lod, som den fandt noget at pikke op.

Aa nei, den skulde ikke lure ham paa den maaden; han kjendte dens fagter.

Om en stund stansed den, saa op igjen, skjelte til siden:

Nei, han laa der endda og fulgte med; — den blev igjen staaende paa ett ben og blinke; dette kunde komme til at lete paa, hvis det skulde vare for længe.

Hans syntes ogsaa, dette drog ud; nu havde han vist ligget der en time.

Nei, den var saa udspekuleret, at den saa, hvor øinene hans var henne. Han fik lade, som han saa paa noget andet. Han skotted bort til vinduet.

Aa, han saa nok, at Marte trak hovedet fort unda; ja, hun kunde gjerne staa der, han var nærmest, han skulde finde dem først denne gangen.

Han saa bort paa hønen igjen. Den havde flyttet sig nogen skridt, mens han saa bort; nu stod den stille igjen. Nei, han maatte lade, som han saa forbi fjøslafdet, saa kanske —

Han gjorde det. I det samme skar to svaler tæt ned til marken med et høit hvin; — de havde faat øie paa katten. Den slog efter dem med labben —; jamen var det nær ved, han havde knebet den ene! Der kom der flere; — alle begyndte de at slaa ned, erte den og skjelde den ud.

Aa gid, saa dum den var, at den ikke kneb dem, — den bare hoked sig ned, la ørene tilbage og søgte at liste sig længer ind i græsset. Det hjalp ikke; der la den paa sprang om hjørnet og ind i fjøsskuten. Se, nu spredte svalerne sig og fløi igjen frem og tilbage foran sine reder.

Pokker, at det fjøslæftet var saa glat, at han ikke kunde klyve det; — ellers skulde han faat fat i det nederste redet. Det skulde vært moro at have et par af ungerne; de var alt saa store, at de stak de sorte og hvide hoveder ud af spunshullet paa redet. Fik han fat i nogen, skulde han lage hus til dem, og mad skulde han ogsaa finde, — der var saa urimelig mange fluer inde i vinduet.

Da skulde Marte blive misundelig, — hun skulde ikke faa se paa dem engang; jo kanske, dersom hun gav ham et af sine egg for hver

gang; — hun havde vist fire alt, hun, og han havde bare tre — —

Egg —?

Hvor var hønen? — Den var borte.

Jo, saa pokker, havde den ikke narret ham denne gangen ogsaa.

Han reiste sig, tramped i marken og var paa graaten.

For en skøierhøne, for et svinebest! Bare han tog øinene fra den, saa havde den naturligvis lagt paa sprang.

Ja, saa fik det være til næste gang; han kikked bort til vinduet, — for Marte havde vel ikke set den, hun, heller? Hun var borte fra vinduet for resten. Der kom hun ud.

Hun saa saa lønsk ud, Mon hun alligevel —?

«Har du set hønen, Hans?»

«Nei, — har du?»

«Nei.»

Der var bestemt noget. Marte lod, som hun var saa ligegyldig. Han fik passe paa hende.

«Jeg tror næsten, den maa være gaat ind i fjøsskuten,» sa han: — «jeg vil lete der;» — han vidste godt, den ikke var der, for der havde de ledt i hver krog.

«Jeg vil først,» sa Marte og lod, som hun vilde lægge paa sprang.

«Nei, jeg vil først,» — og Hans sprang.

Jo, det var tydeligt, hun vilde have ham væk, for hun gjorde slet ikke noget for at komme først. Han skulde nok lure hende!

Han smatt ind i fjøsskuten og titted gjennom en spræk. Hun stod lidt og saa sig forsigtig omkring, saa listed hun sig paa taa nedmed fjøsvæggen. Han kom frem og listed sig bort til laftet og stak hovedet frem.

Aa, hun holdt paa at bøie til side de store brændeneslerne!

Dér havde hun altsaa set hønen smutte ind.

Han styrted frem og lige paa ryggen af hende:

«Jeg ved det, jeg fandt den først.»

De faldt begge op i brændeneslerne. Hønen fløi skrigende frem.

De kom sig op; — det sved forskrækkelig baade i ansigt og hænder.

De blev staaende lidt og se paa hverandre, Hans med mundvigerne ud, færdig til at skringe, Marte med begge hænder i veiret, tilklint med eggerøre.

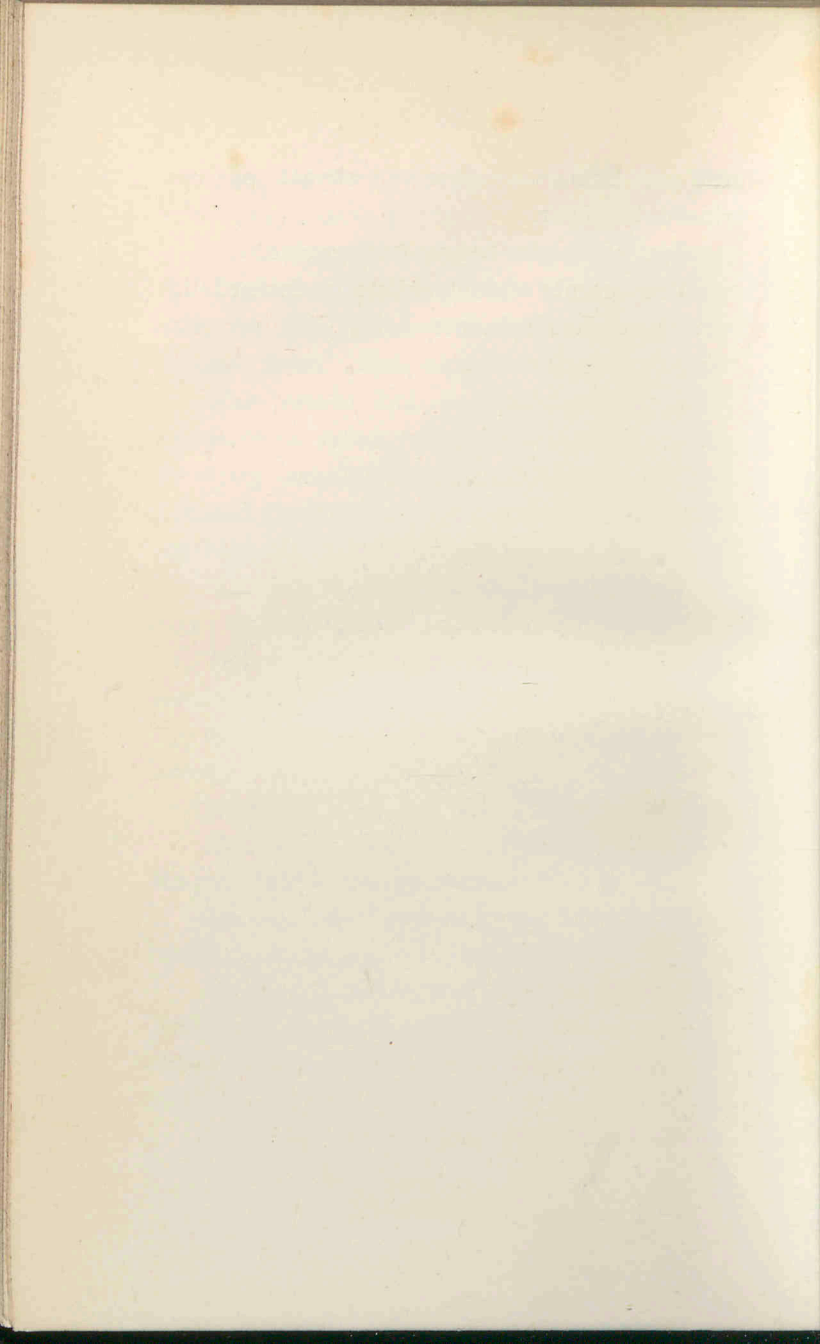
Pludselig smaldt den ene haand under

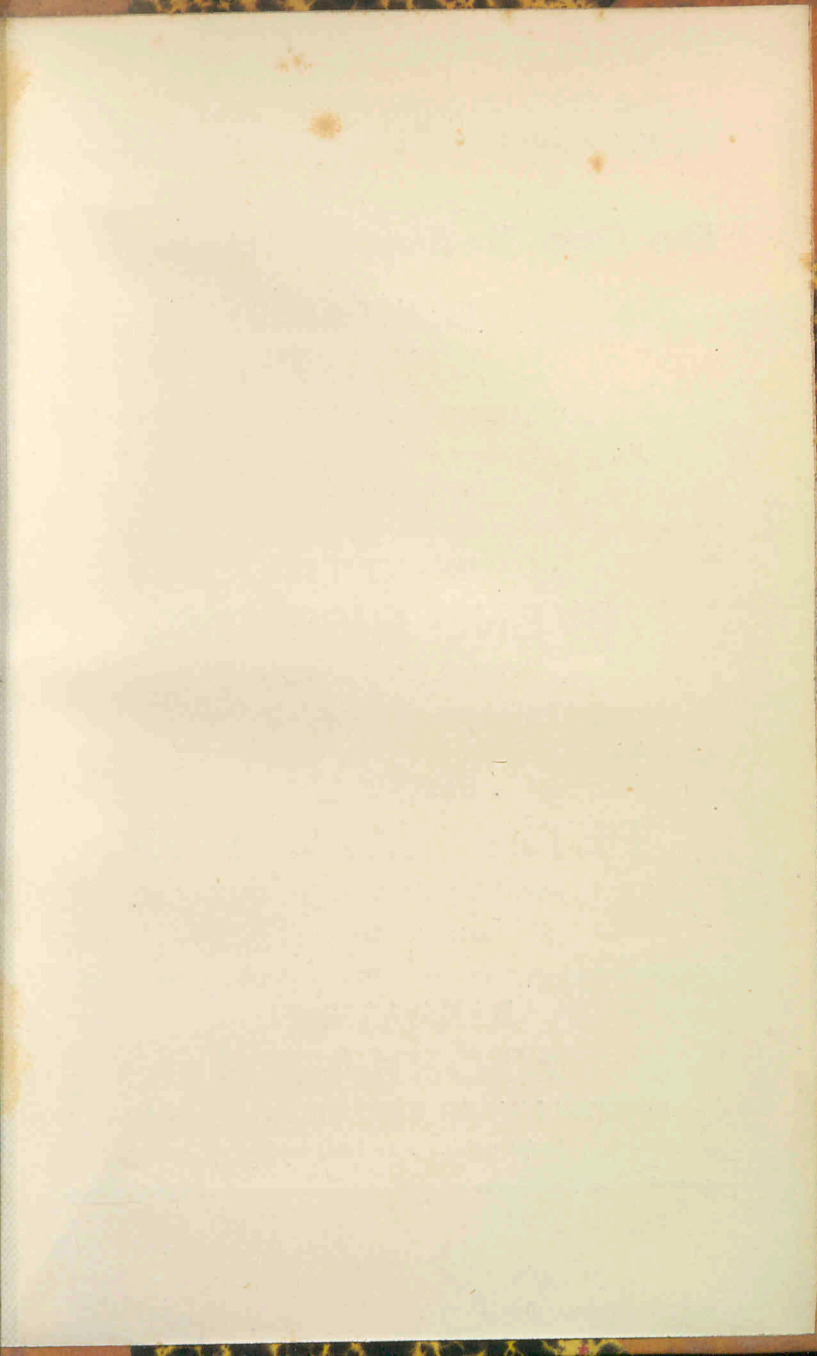
øret paa ham, saa eggerøren skvatt, og han trinsed bortover.

Saa satte de begge i at graate.

Den gamle høne skjendte forfærdelig borte paa gaardspladsen.

Paa H. ASCHEHOUG & CO.s FORLAG er udkommet:

De fire bedste guttebøger:

BERNT LIE
SORTE ØRN
GUTTEFORTÆLLINGER

Ny, forøget udgave med tegninger af S. SEGELCKE
Pris 2.50, indb. 3.00

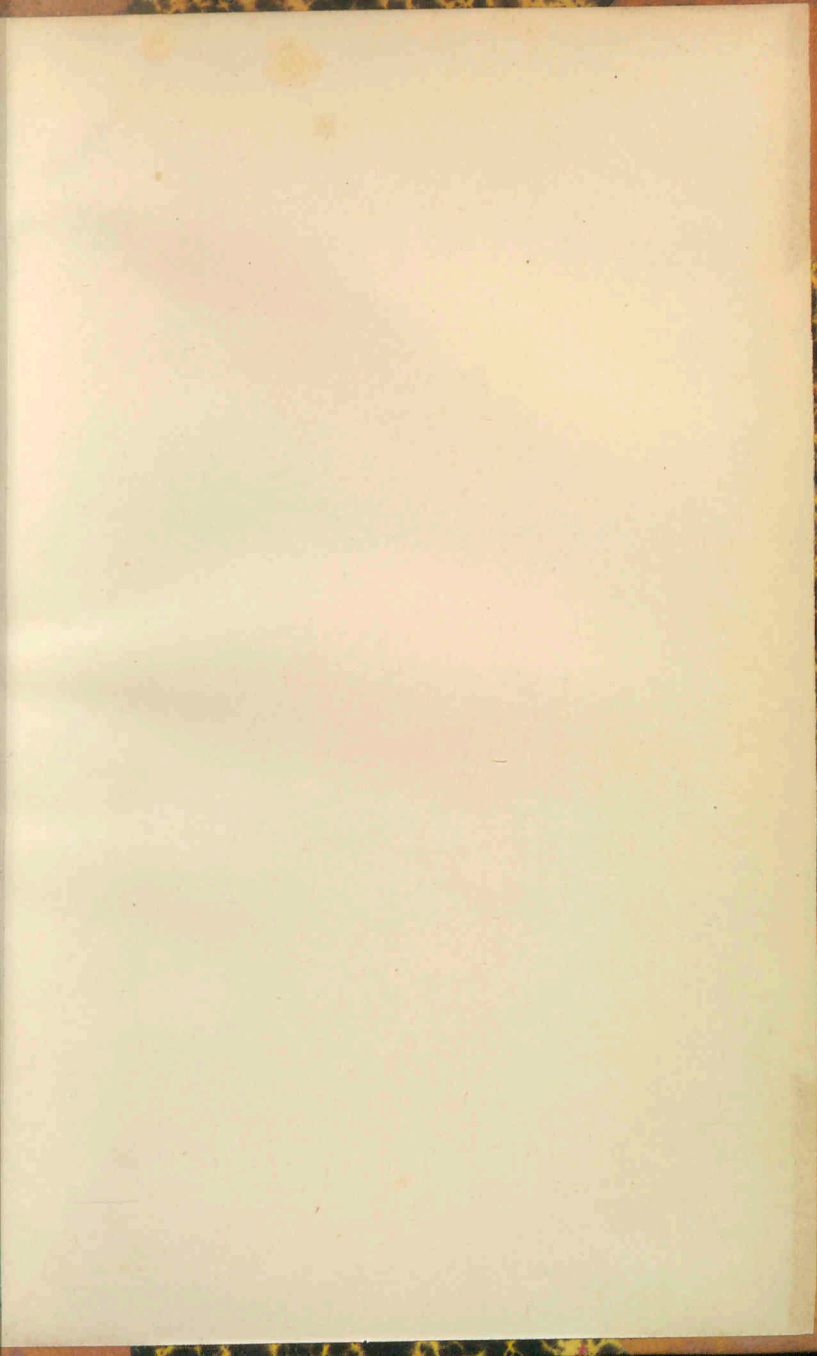
BERNT LIE
SVEND BIDEVIND
SKOLEHISTORIER

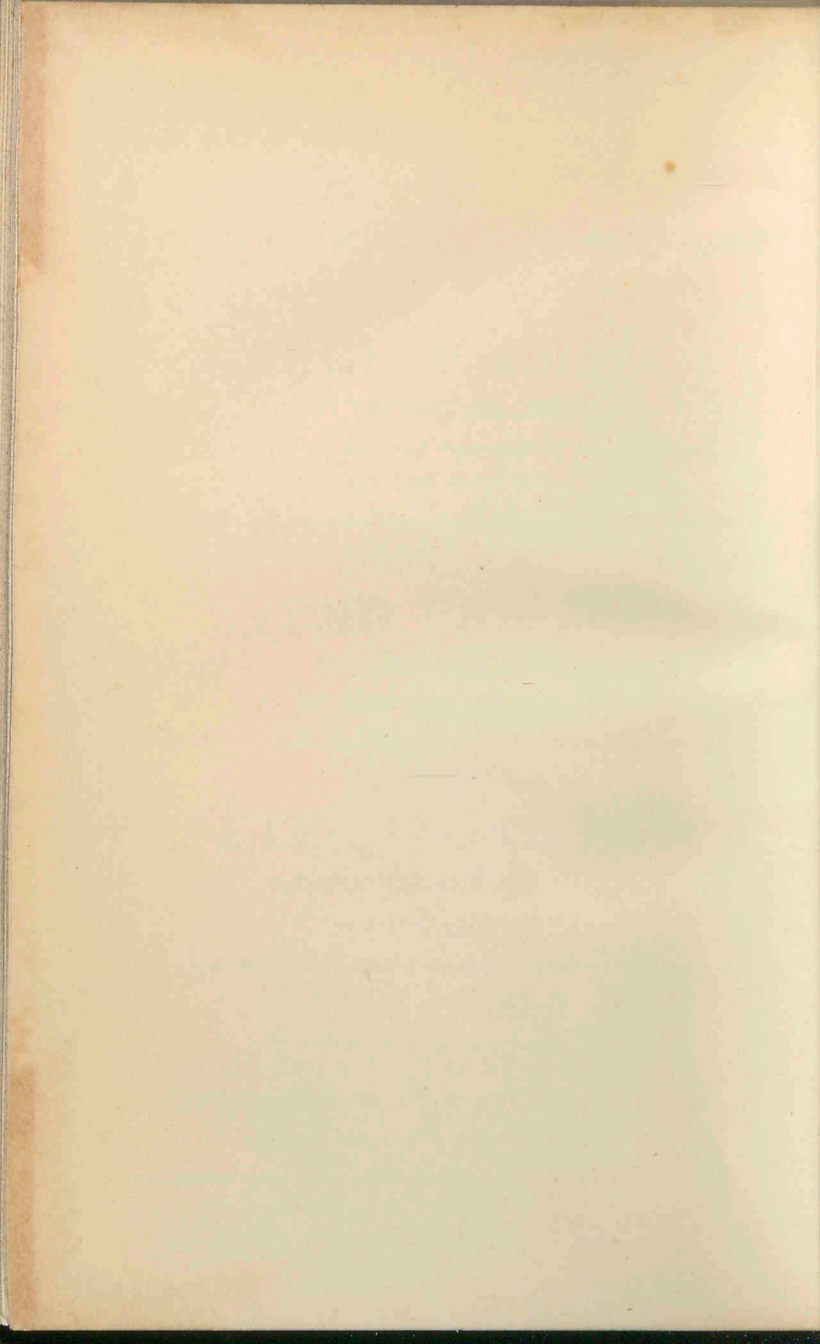
Tredie oplag. Pris 2.00, indb. 2.40

BERNT LIE
PETER NAPOLEON
HISTORIER OM EN GUT

Pris 2.00, indb. 2.50

HANS AANRUD
STORKARER
FORTÆLLINGER FOR STORE OG SMAA
Andet oplag. Pris 1.50, indb. 2.00

Joh. Olsen

